† Cu Dumnezeu înainte!

MIŞCAREA

P224062

Apare bilunar
8 pagini–300 lei

Publicaţie a Noii Generaţii
Editor: Mişcarea Pentru România

Anul IV, Nr. 6 (46)
16-31 Martie 1995

DIN SUMAR:

- «Horea»
  de Pan Vizirescu
  Pag. 2
- Românii şi geopolitica
  Dan Dungaciu
  Pag. 3
- Politică şi religie
  Marian Munteanu
  Pag. 4
- Comunism şi satanism
  Silviu Rareş
  Pag. 7

„Mişcarea" reflectă în paginile sale preocupările şi frământările Noii Generaţii, contribuind la dezvoltarea curentului de gândire şi acţiune declanşat de tineretul român prin mişcările din 1989-1990.

Pe plan spiritual-religios, „Mişcarea" este o publicaţie creştină ortodoxă, aşezată sub autoritatea duhovnicească a Bisericii Ortodoxe Române.

Ca orientare culturală, „Mişcarea" urmează linia naţională, reprezentată în istoria culturii şi publicisticii româneşti de personalităţi exemplare ca Mihai Eminescu, Nicolae Bălcescu, Nicolae Iorga, Nae Ionescu, Mircea Eliade, Petre Ţuţea.

Din punct de vedere politic, „Mişcarea" promovează doctrina naţional-democrată, aşa cum este formulată în documentele programatice ale Mişcării Pentru România.

DECLARAŢIE

cu privire la încheierea Tratatului cu Ungaria

1. Mai importantă decât încheierea acestui tratat până la 20 martie a.c. este temeinicia şi justeţea prevederilor acestui tratat, de care depinde în mare măsură însăşi buna noastră vecinătate cu Ungaria. Premise false vor crea o falsă înţelegere între noi. Am motive să mă tem că de dragul de a ne încadra într-un termen stabilit de alţii, suntem pe cale să sacrificăm corectitudinea principiilor de bază ale acestui tratat.

2. Principiul de bază al acestui tratat nu poate fi decât acela că maghiarii din România nu alcătuiesc o minoritate etnică omogenă, ei nu pot fi luaţi în calcul cu toţii la un loc, ca o entitate istoriceşte constituită. Există mai multe categorii de maghiari în România, faţă de care atitudinea noastră, pentru a fi corectă, trebuie să difere de la caz la caz. Conform uzanţelor din lumea întreagă, faţă de minoritari sunt posibile trei atitudini: de discriminare pozitivă, de discriminare negativă şi de ne-discriminare, adică de recunoaştere neutră a egalităţii în drepturi cu populaţia majoritară şi cu celelalte minorităţi.

De *discriminare* pozitivă au a se bucura membrii acelei comunităţi etnice care se află în primejdie de a dispărea. În această situaţie se află secuii din România, care la recensământul din 1910 se arătau a fi în Transilvania aproape o jumătate de milion şi care azi, cu conştiinţă de secui, nu mai sunt decât câteva mii. Restul s-au deznaţionalizat, îndeosebi prin maghiarizare. Chiar dacă Ungaria nu se interesează de soarta secuilor, România, prin tratatul amintit sau în alt fel, se cuvine să intervină pentru a curma procesul de dispariţie a secuilor! Să nu uităm, secuii au existat practic numai în Transilvania, în România. Această floare rară, purtătoare a unei etnicităţi distincte şi glorioase, a înflorit cu precădere pe pământ românesc. Asemenea situaţie ne impune nouă românilor, anumite obligaţii pe care putem şi trebuie să ni le asumăm cât mai repede. Trebuie precizat că tratatul de pace de la Trianon, din 1920, cuprinde asemenea prevederi de discriminare pozitivă, în favoarea secuilor din România, prevederi pe care Budapesta, repet, Budapesta, nu a vrut niciodată să le recunoască şi să le susţină!

Românii din Ungaria sunt şi ei o comunitate etnică pe cale de dispariţie. În 1918 erau câteva sute de mii, astăzi mai sunt vreo 20-30.000. Tratatul nostru cu Ungaria trebuie să cuprindă măsuri de discriminare pozitivă faţă de românii din Ungaria, inclusiv angajamentul Ungariei de a crea condiţii ca un număr cât mai mare dintre românii maghiarizaţi să-şi recapete conştiinţa adevăratei lor identităţi etnice. Budapesta trebuie să se angajeze ferm şi sincer că va elimina toate acele forme de constrângere care, în trecutul apropiat, dar chiar şi azi, descurajează sau sancţionează afirmarea identităţii etnice a minoritarilor din Ungaria, inclusiv a românilor.

De o *discriminare negativă* merită să aibă parte acei minoritari (şi urmaşii lor) a căror prezenţă într-un teritoriu oarecare este efectul unei politici prin care, în trecut, s-a încercat schimbarea raportului demografic din acel teritoriu. Caz tipic: ruşii din ţările baltice, colonizaţi de bolşevici pentru a submina statutul de populaţie majoritară al balticilor. Acum ruşii au parte de o discriminare negativă în măsura în care nu au drept de vot atunci când electoratul baltic este consultat în anumite probleme extrem de importante.

Ceva asemănător s-a întâmplat şi în Transilvania care, ultima sută de ani, a fost în mai multe rânduri ţinta unor masive dislocări de populaţii, care au implantat importante contingente ungureşti aduse din afara teritoriului de limbă românească. Mai întâi este vorba de colonizarea a zeci de mii de unguri după 1867 şi până în 1914, colonizări în urma cărora mii de români au fost deposedaţi de pământurile lor. Voi cita o singură dovadă, scoasă din anuarul societăţii aşa zis culturale EMKE, a cărei preocupare specifică a fost să organizeze şi să susţină acest proces de colonizare a Transilvaniei: *„O dată cu înfiinţarea societăţii EMKE s-a pornit un curent pentru colonizări, sub preşedinţia contelui Bánffy Béla şi deputatului Horváth Gyula. Statul, în această privinţă, a stabilit şi principiul colonizării, desemnând ca teren al acţiunii mijlocul Ardealului, Câmpia, părţile mărginaşe Secuimii şi împrejurimile de-a lungul râurilor, spre ţara mamă. Statul a realizat deja colonizări în 21 de locuri, ceea ce consemnăm cu satisfacţie".*

Un alt val de colonizare maghiară a Transilvaniei s-a produs în perioda de ocupaţie hortystă. Concomitent cu venirea din pustă în Ardeal a mii de maghiari s-a produs şi alungarea a mii de români din Ardealul ocupat de Unguri, cei mai mulţi dintre românii astfel plecaţi nemairevenind la casele lor după 1947.

În fine, imediat după război, spre a scăpa de furia răzbunătoare a sârbilor, peste 200.000 de unguri din Vojvodina, unii dintre ei criminali de război, au fost acceptaţi de guvernul Petru Groza să se aciuieze în Transilvania.

Evident, faţă de aceşti maghiari, a căror vechime în Transilvania nu este de o mie de ani şi a căror prezenţă în Transilvania se datorează unei încercări de a falsifica istoria, se cuvine să practicăm, cât de cât, o discriminare negativă. Aceasta nu înseamnă să facem liste cu ei spre a-i pofti să se întoarcă de unde au venit – aşa cum s-a procedat cam peste tot în lume, în cazuri similare – ci ne interesează, în mare, cifra, numărul maghiarilor care se află în această situaţie, de autentici şi îndubitabili venetici!

Acestora, li se adaugă câteva sute de mii de ţigani unguri parte din ei veniţi în România tot aşa, în anii ' 40. Ei trebuie scoşi din calcul atunci când UDMR, în numele maghiarilor din România, cere autoguvernare locală.

În fine, deşi nu sunt mulţi, sunt importanţi prin poziţia lor în structurile UDMR evreii de limbă maghiară. Nici lor nu le recunoaştem dreptul de a cere autonomie locală.

Ajungem astfel, în final, la maghiarii care, în virtutea vechimii lor pe acest pământ românesc şi al vieţuirii lor în grupări compacte, precum şi în virtutea dreptului universal de a petiţiona, pot să ceară, ceea ce nu înseamnă că au şi îndreptăţire să primească, mult discutata autonomie! Mi-e teamă însă că, după ce-i vom trata separat pe secuii maghiarizaţi, separat pe maghiarii relativ de curând stabiliţi în România şi separat pe ţiganii şi evreii de limbă maghiară, vom rămâne cu un număr foarte mic de maghiari cărora să le poţi recunoaşte cât de cât vreun drept specific în comparaţie cu celelalte minorităţi din România. Consider că numai aceştia pot forma obiectul unor discuţii serioase cu ocazia semnării tratatului de bună înţelegere şi bună vecinătate dintre România şi Ungaria. Numărul lor este sub 500.000.

Ion Coja

(Senatul României, 7 martie 1995)

Anul IV Nr. 6 (46)
16-31 Martie 1995

CRONICA EVENIMENTELOR POLITICE

Banii şi „cura de slăbire" a CDR

Aşadar, CDR şi-a desăvârşit „cura de slăbire" de primăvară! După minusculul PSDR (Cunescu) şi după UDMR, din CDR se retrag acum PL '93 şi PAC. În buna tradiţie a partidelor liberale în care gândeşte, acţionează şi conduce dl Patriciu, cu ocazia retragerii, PL '93 s-a scizionat. Dl Stelian Tănase, însoţit de un grup la fel de semnificativ ca şi domnia sa, urmează să „creeze" un alt partid şi, conform unei alte tradiţii, acesta se va numi, desigur, PL '93-CD! PAC, care are alte raţiuni de a ieşi din CDR, rămâne încă „strâns unit în jurul"...

Dacă e să inventariem cauzele actualelor mâncătorii - cum altfel să le spunem ?! – ar trebui să ne aducem aminte că politica se face cu *personalităţi*, cu *informaţii* şi cu *bani* !

Asupra personalităţilor din CDR – foste şi actuale – nu vom insista. Ele sunt binecunoscute: cu una sau două excepţii onorabile şi demne de tot respectul, CDR nu a avut şi nu are personalităţi în sensul politic al acestei expresii. Cât priveşte „informaţiile", vom lăsa altora acest subiect. Cum noi nu avem suficiente date concrete, palpabile, măsura în care serviciile de gen se vor fi amestecat în „cărţile" CDR rămâne pentru mai târziu. În cele ce urmează însă, vom încerca să vedem dacă *banii* au avut vreun rol în toată această auto-mutilare la care s-a supus de-o vreme încoace CDR. Cu un număr în urmă, arătam că trecerea la votul uninominal va avea printre alte urmări şi pe aceea că viitoarele campanii vor fi *cu mult mai scumpe !* Într-o recentă discuţie cu unul dintre cei mai reputaţi oameni de presă din Bucureşti, acesta a confirmat la un nivel peste aşteptări acest pronostic. Numai o campanie „de imagine" făcută în presă, la radio şi prin televiziune ar putea costa CDR peste *10 (zece) milioane de dolari* ! Cât ar costa cele trei campanii electorale de la anul – locale, parlamentare şi prezidenţiale – asta este o altă problemă. Pusă în faţa acestei realităţi, care a fost totodată şi o ofertă, aripa ţărănistă a CDR şi-a declinat şi disponibilitatea, dar şi capacitatea de plată. În schimb, un anumit sector liberal al CDR şi-a manifestat deplinul interes, dar şi capacitatea de plată! Or, PNŢ-CD a pretins şi pretinde ca 50% din locurile cu primă şansă de pe listele CDR să-i aparţină. Se ştie însă că, la orice nuntă, cine plăteşte comandă şi muzica!...

Desigur, generalizările nu sunt totdeauna indicate. Este însă destul de limpede că în fosta CDR erau două feluri de partide, prin raport cu disponibilităţile lor financiare. Polul ţărănist alcătuit din vechi militanţi, din foşti deţinuţi politici şi din intelectuali predominant de factură umanistă, în materie de bani, are resurse limitate. La polul său liberal însă, se aflau în CDR o serie de prosperi oameni de afaceri care, tineri fiind şi siguri pe steaua lor, erau şi sunt şi dispuşi, dar şi în măsură să îşi cheltuiască banii *în propriile lor campanii electorale*. Cum polul ţărănist era şi este mai bine creditat în sondaje – mă rog, chestie de „informaţii", unde nu vom comenta – iar polul liberal dispune de fonduri mult mai importante, înţelegem acum că în CDR a funcţionat, undeva în culise, şi acest clivaj: între „*săracii*, care sunt mai mulţi şi mai tari" şi „*bogaţii*, care sunt mai puţini, mai buni şi cu mai mulţi bani"... Iar cum timpul nu aşteaptă, era firesc ca neînţelegerile (având la bază atari probleme) să producă sciziunea...

Primul test major de rezistenţă pentru guvernul Văcăroiu

Doi ani şi jumătate, guvernul Văcăroiu a funcţionat cu anume certe succese. În plan extern, se ştie, cele realizate ar fi îmbujorat de mândrie orice guvern CDR sau PD. În plan economic, dispunând de sprijinul financiar al FMI şi Băncii Mondiale, s-a realizat o salutară echilibrare macro-economică. Corespunzător, poziţia României în această zonă a Europei s-a consolidat, la o primă analiză. Pornit ca un guvern minoritar, dar bucurându-se de sprijin parlamentar suficient dinspre ceea ce la noi se cheamă „stânga", el a funcţionat adaptându-se din mers. Treptat, el şi-a remaniat jumătate din miniştri: fie pentru a acoperi anume demisii, altfel necesare (cazul Mişu Negriţoiu); fie pentru a evita anume scandaluri (cazul Teodoru); fie pentru a-şi asigura sprijinul imprevizibilului PUNR. În ianuarie însă, acest guvern îşi vede baza sa consolidată prin oficializarea unei alianţe în patru: PDSR, PUNR, PRM şi PSM. De ce a fost necesar aşa ceva? Din două motive: pentru a-şi disciplina aliaţii şi pentru a dispune de sprijinul partidelor zise „naţionaliste" în perspectiva, acum fierbinte, a negocierilor Tratatului cu Ungaria.

Încât, la data semnării faimosului acord patrulater, lucrurile păreau să meargă din mai bine în mai bine.

La o analiză mai atentă, ultimele săptămâni însă arată contrariul.

În plan economic, macro-stabilizarea reuşită rămâne precară. Scăderea inflaţiei la numai 63% în 1994 şi menţinerea ei la circa 2% în ianuarie 1995 pot înşela. Căci ceea ce n-a realizat guvernul în 1994 întârzie inexplicabil şi în acest început de '95. Respectiv, atacarea inflaţiei la sursa sa: *în economia reală* ! Şi în primul rând, privatizarea industriei de stat, practic blocată, restructurarea economică, pentru care nu există fonduri şi nici cadru adecvat legislativ, fac ca „anestezia" administrată în 1994 sub forma creditelor externe (FMI, BM, BERD etc.), dar şi sub forma politicilor monetare restrictive, riscă să se consume cu totul *înainte de gestul chirurgical propriu-zis: privatizare masivă, restructurare*.! Primele semne ale acestei rupturi de calendar se şi văd deja.

De câteva luni, sectorul cel mai dinamic în 1994 – exportul – care crescuse în 1994 cu 25%, se află puternic ameninţat de însişi parametrii macro-economici, care evoluaseră *foarte bine* între 1993 şi sfârşitul lui 1994. La începutul de 1995 însă, există o ruptură între cele trei rate care interesează pe orice exportator: rata cursului leu/dolar (de numai *1,4%* pe ianuarie şi februarie), rata inflaţiei lunare de 2,4% (pe acelaşi interval) şi rata dobânzilor de circa 5-6%, lunar. Valoarea în lei a unui export creşte cu numai 1,4% (rata lunară a cursului leu/dolar), în timp ce costul materialelor, energiei etc. furnizate pe piaţa internă creşte cu 2,4% (rata inflaţiei). Asta numai teoretic, ca medie. Căci costurile pot fi şi de 20-40% la anumite materiale. Diferenţa diminuă corespunzător profitabilitatea exportului, până la punctul la care acesta riscă să devină *nerentabil* ! În ianuarie, de pildă, exportul lunar a fost sensibil mai mic decât în cele cinci-şase luni precedente. A corecta acest lucru prin credite interne la o dobândă de 5-6% pe lună este, desigur, prohibitiv! După cum aceeaşi dobândă, încă înaltă, este greu de acceptat de cei mai mulţi agenţi economici, când este vorba de investiţii pe termen mediu sau lung – singurele care promovează adevărata relansare.

Şi tot în plan economic, nerealizarea unor măsuri legislative convenite cu FMI – amendarea legii privatizării, legea falimentului, bursa de valori, legea concurenţei – fac ca în faţa guvernului să se afle perspectiva certă a pierderii *sine die* a finanţării externe! Iar acest lucru se întâmplă într-un an în care avem de plătit sute de milioane de dolari, ca serviciu al datoriei externe contractate după 1990...

Reflexul negativ al tuturor acestor realităţi economice se vede tot mai clar în plan social. A se vedea cazurile de la Reşiţa, Botoşani, Bârlad, Braşov, Bucureşti etc.

În plan extern, unde guvernul a realizat – nu-i aşa – cele mai mari succese, lucrurile nu stau cu mult mai bine. Alianţa cu PUNR, PSM a ocazionat PDSR – şi implicit guvernului – noi bătăi de cap. Mai întâi a fost refuzul Internaţionalei Socialiste de a mai avea raporturi cu PDSR, care aşa şi pe dincolo cu „partide extremiste". Ceea ce a permis opoziţiei „social-democrate" să exulte.

Dar cea mai preocupantă problemă externă rămâne Tratatul cu Ungaria. Desigur, în chestiunea partidelor „extremiste" pe care bazează guvernul, acesta are un argument destul de serios în faţa democraţiilor occidentale. Şi anume, includerea „extremiştilor" în Guvern îi disciplinează, îi conştientizează de responsabilităţile lor guvernanţi; îi fac, prin urmare, „mai puţin periculoşi" şi mai utili includerea lor în tratative.

Ceea ce contează însă enorm în această problemă este întreaga politică dusă de guvernul Văcăroiu – integrare euro-atlantică etc. – îl face extrem de vulnerabil la tot soiul de presiuni venite de afară! Iar aceste presiuni, când a fost vorba de Tratatul cu Ungaria, s-au şi produs! A se vedea „simpozionul" Atlanta, vizita cu oarecare domn Kassov la Bucureşti, sau cele patru scrisori trimise Bucureştiului de „troica" comunitară şi de dl Santer, preşedintele Comisiei Europene.

Care vor fi fost presiunile în concretul lor şi până unde vor fi acceptat Guvernul să meargă, încă nu ştim.

Dar devine evident de pe acum că socotelile făcute „acasă" (citeşte, la semnarea patrulaterului) cu cele din târg (citeşte, realităţile de azi) nu se potrivesc defel!

Dl Funar, despre care unii zic că „nu-i întreg", a mai marcat un punct: el a ameninţat guvernul că, dacă semnează în actuală formă Tratatul, el ar deveni „un guvern al trădării naţionale"! Dar şi până la o zgomotoasă ieşire din guvern, nu-i decât un pas! Ce fie aici? O simplă manevră „exterioară" echipei din guvern, care să faciliteze o mai bună rezistenţă a Executivului la sus-pomenitele presiuni occidentale? Sau dl Funar având serioase indicii că guvernul a cedat, avertizează agitându-i „voalat" o iminentă criză de guvern?...

Oricum, evoluţiile negative în plan economic, agitaţiile sociale exacerbate în această primăvară şi presiunile enorme venite de afară într-o chestiune explozivă supun pentru prima dată în mod serios acest guvern *unui veritabil test de rezistenţă*. Pariul nostru este că sunt anume premise pentru o schimbare de guvern, poate înspre Paşti. Şi nu este exclus ca, într-o atare perspectivă, anumite partide sătule să steie pe tuşe până „strategiei Coposu", să fie preferat părăsirea Convenţiei. Căci orice alt guvern ar presupune o deplasare a majorităţii guvernamentale spre câmpul până de curând ocupat de CDR...

În fapt, dl Văcăroiu poate sta „liniştit", căci decizia se va lua la Cotroceni.

Dr. Corneliu D

PARLAMENTUL VĂZUT DIN INTERIOR

Mea culpa

Cât era Ceauşescu de naţionalist se vede cel mai bine din aceea că n-a făcut nimic pentru numeroşii români care trăiesc în ţările învecinate. Nici măcar atunci când Iosip Broz Tito i-a oferit lui Nicolae Ceauşescu, aflat în vizită în Yugoslavia, ocazia de a se întâlni cu un grup de reprezentanţi ai românilor din acea ţară, i-ar acesta, Ceauşescu al nostru, a refuzat îndărătnic şi stupid. Chipurile, asta iar fi încurajat pe sârbii din România să ceară şi ei să se întâlnească cu Tito! Numai că la vizita de răspuns, Tito a cerut el să aibă o asemenea întrevedere cu cetăţenii români de naţionalitate sârbească şi n-a putut fi refuzat!... Pasămite, Ceauşescu rezolva problema naţională în felul acesta: dacă Bucureştiul nu se mai îngrijea de soarta românilor din jurul ţării, lăsându-i să fie deznaţionalizaţi şi asimilaţi, celelalte guverne vor proceda la fel, urmând să se românizeze şi minoritarii din România! Socoteală tembelă şi prostănacă, pe care nu numai un naţionalist nu şi-o putea face, ci oricine, om normal, măcar pentru motivul binecuvântat că românii din ţările vecine sunt mult mai mulţi la număr decât minoritarii din România!... Dar chiar şi altminteri să fi stat lucrurile, adică să fi fost românii mai puţini, oricât de puţini ar fi fost, un naţionalist autentic nu i-ar fi dat, nu i-ar fi condamnat la deznaţionalizare pentru nimic în lume!

Pentru mine, atât e suficient ca să închei discuţia asupra naţionalismului lui Ceauşescu. Un naţionalist român nu dă un român nici pe o sută de maghiari, la fel cum un naţionalist maghiar nu dă un ungur nici pe nouăzeci şi nouă de români!...

Asta, desigur, simplificând şi vulgarizând lucrurile. Oricum, rămânem înţeleşi că atitudinea faţă de românii din jurul ţării este unul din testele obligatorii la care trebuie supus un politician, un parlamentar şi, mai ales, un partid.

La acest test am fost de curând supuşi noi, senatorii, atunci când, în ziua celor patruzeci de mucenici a anului 1995 (ziua s-ar putea să devină memorabilă), în discuţiile purtate pe marginea legii privind regimul străinilor din România, cineva, senatorul Adrian Moţiu, pe care l-am mai pomenit în acest colţ de pagină, a propus amendamentul ca românilor care trăiesc ca minoritari în ţările învecinate să li se permită intrarea în ţară fără taxă de viză şi cu simplificarea operaţiunilor de acordare a vizei. Amendamentul prevedea şi cum să-i recunoşti pe etnicii români. Simplu: după o adeverinţă eliberată de una din fundaţiile şi asociaţiile culturale româneşti din acea ţară. Aşa cum bine a remarcat imediat senatorul Alexandru Popovici, o asemenea prevedere ar fi avut ca efect şi întărirea prestigiului acestor asociaţii, cointeresându-i pe români să se adune, să se organizeze mai bine! *Ar fi avut* am zis, pentru că amendamentul nu a întrunit adeziunea majorităţii senatorilor. Au pledat şi au votat împotrivă senatorii din PD(FSN) şi PDSR. În această chestiune, s-a refăcut unitatea de monolit, primordială, a FSN-ului! În mod deosebit s-a ilustrat liderul de grup parlamentar al PDSR. A pledat împotriva amendamentului fără să aibă propriu-zis argumente. Nici nu era nevoie. Intervenţia sa avea drept scop doar să transmită colegilor de partid cum să voteze. Şi aceştia, disciplinaţi, au votat, care împotrivă, care s-au abţinut, ceea ce, la numărătoarea finală contează tot ca vot de respingere a propunerii, a chestiunii aflate în discuţie.

Românii, aromânii, macedo-românii, vlahii, megleno-românii, istro-românii şi cuţo-vlahul Vasile Văcaru

În textul amendamentului, românii din jur au fost numiţi cu toate etnonimele posibile, folosite pentru moştenitorii din Estul Europei ai latinităţii: *români, aromâni, macedo-români, vlahi, megleno-români, istro-români*. Iar *Vasile Văcaru* este numele celui care a determinat votul de respingere. Este lider de grup PDSR şi ideologul şef al acestui partid, căruia i-a adus până acum numai mari servicii, precum cel de azi, când scriu aceste rânduri, la câteva ore după votul cel de pomină al Senatului României, întrebându-mă încă o dată dacă nu mi-ar tihni sufletele doar un singur lucru: săptămâna viitoare să-mi dau demisia din Senat! Căci, evident, nu e prima oară (şi nici ultima!) când Vasile Văcaru are asemenea intervenţii istorice în Parlamentul României, făcându-mă să mă simt inutil şi pe degeaba beneficiar al bugetului public.

Ion Coja

Horea merge spre roată

Merge Horea spre roată greu ferecat
sub un cer de sânge cumplit revărsat.
Călăii, din celulă l-au ridicat şi-l
duc aşa, năpraznic vânat
să-l facă de mâncare la grofi şi la nemeşi,
la toţi cei de-o stârpe şi-n pofte aceeşi.
Să-l frângă pe roata vrăşmăşiilor seculare,
spre cea mai fierbinte a lor desfătare.

Horea merge străluminat: Merge spre roată!
Lanţurile-i zornăie ca nişte clopote
stârnite să bată pentru sfânta lui gloată,
să răsune munţii şi văile-n clocote.

Horea zice şi calcă-apăsat:
„Nu sunt ale mele, sunt ale neamului,
Măi fraţilor, cu voi toţi sunt legat
şi-am plecat să desferecăm porţile vaiului."

Horea se uită-n pământ şi mai zice:
„Cu sângele meu o să te fac roditor
de vremuri mănoase. Să urce ca-n spice
Cuvântul ce-l semănăm astăzi – dezrobitor!"

Horea se uită la Cer şi cuvântă:
„E o Ţară care hojma se frânge.
Pentru ea am ridicat braţele-n lupi
s-o smulgem, săraca, din chinul
ce-o strânge!"

Merge Horea, merge spre roată.
S-a subţiat în grumaz, dar creşte în
nume.
Întoarce capul şi grăieşte spre
gloată:
„Măi fraţilor, taţilor şi voi mume:
Grăiescu-vă bine: Fiţi tari ca
Horea!
Noi astăzi întoarcem în direptate
istoria.
Trupul meu de jur împrejur mi
s-aşează
pe obadă-nghimpată de roată.

Când oasele o să-mi pârâie
făptura mea toată,
nu luaţi în seamă şi nici dacă om
oftează...
El rotunjeşte hotarele Ţării cum
fost-au.
Întru aceasta trupul mi-l dau:
să rămâie în nestricata-i zidire
Trupul Ţării într-a lui rotunjire".
Închegat rămâie cu sângele lui
Horea
pentru voi toţi şi voi strănepoţi,
cum îl veşniceşte acum, sigilat,
năpraznicei roţi.

Pan M. Vizirescu

(Tragicul martiriu al românilor transilvăneni. Răspuns la provocările UDMR-ului, care justifică agitaţia prin trăsăturile unor asemenea false caracteristice).

ROMÂNII ŞI GEOPOLITICA (I)

Motto: ***„Neam părăsit la răscrucea furtunilor care bat aici din veac în veac şi vor bate totdeauna în aceste locuri de ispititor belşug şi de trecere a oştilor. Copil al Romei pierdut în pustiul, veşnic înnoit, al barbarilor. Aşa de puţini între aşa de mulţi. Cu fraţii la celălalt capăt al Europei şi cu străini de noi în toate părţile. Apţi pentru cea mai înaltă civilizaţie şi siliţi de a trăi de la o bejanie la alta. Oricare alţii s-ar fi risipit în lume. Pentru mai puţin se părăsesc şi cele mai dulci patrii. Noi am rămas. Cu sabia în mână de strajă la toate zările iar, când s-a frânt o clipă, ca să se lege din nou, tainic, oţelul, am întins brutalităţii arma subţire a inteligenţei noastre. Şi, iată, suntem tot acasă. Voi, ceilalţi, treceţi la învăţătura strămoşilor!"***

(Nicolae Iorga)

Echivalentul ştiinţei geneticii din lagărul comunist – „reacţionară", „burgheză" etc. – s-a numit în spaţiul occidental *geopolitica*. Ştampilată cu sintagme zdrobitoare „nazistă", „imperialistă" – s-a văzut iniţial huiduită şi alungată din scenă, repudiată la unison, întreg alaiul purismului democratic noaspăt victorios marcând astfel o nouă victorie antifascistă, în domeniul epistemologic, de data aceasta. La fel precum omologii lor bolşevici.

Interdicţia nu a durat mult căci reticenţele au fost invers proporţionale cu pragmatismul. Aşa se face că până şi germanii aveau să-şi reia rapid preocupările interbelice, relansând reviste vechi şi noi pe această direcţie, iar americanii, incoruptibili şi geveri, vor aşeza totuşi geopolitica lor pe baze... germane. Strategia a fost subtilă şi de eficacitate maximă. Vechile paradigme izvodite de pana unor Ratzel, Kjellen, Haushofer sau şcoala acestuia din urmă, sunt resuscitate, rebotezate şi puse în lucru. Ca într-un veritabil scenariu freudian, geopolitica americană şi-a devorat ilustrul înaintaş (părintele fondator), întorcându-se însă, pe traseul preluărilor tacite, tot la acesta. Revirimentul geopoliticii mondiale l-au marcat chiar americanii, iniţial în anii '50, dar mai cu seamă la finele anilor '70 (prin lucrarea lui Collin S. Gray, „The geopolitics of the Nuclear Era").

Spaţiul cultural francez, infuzat până la saţietate şi ridicol de marxism se dovedeşte cel mai intransigent. Sechestrul va atinge dimensiuni stupefiante. Până într-acolo încât un geograf şi geopolitician precum Yves Lacoste făcea în 1985 mărturisirea că ultima lucrare a lui Vidal de la Blanche o descoperise, şi nu numai el, abia la sfârşitul deceniului 7 (este vorba despre lucrarea din 1916 dedicată de părintele geografiei franceze anexării Alsaciei şi Lorenei din 1877). Sfârşitul anilor '70 şi începutul deceniului următor vor consemna însă şi aici reluarea geopoliticii sau a disputelor pe marginea ei. (În 1982 vor apărea un institut şi o revistă de geopolitică, iar în 1981 primul atlas geopolitic modern.) În 1983, ca o ultimă şi definitivă consacrare, NATO va organiza prima conferinţă postbelică asupra geopoliticii.

Tratamentul cel mai drastic între şcolile geopolitice de marcă ale intervalului interbelic l-a suferit *şcoala geopolitică românească*. Holocaustul cultural şi etnocidul declanşate de ocupantul comunist au pulverizat şi acest domeniu. Autorii au fost zvârliţi în puşcării, desfiinţaţi fizic sau moral, iar pe lucrările lor s-a aplicat cu grabă cuvântul latidic: *interzis*.

Anvergura şcolii româneşti a avut în perioada interbelică doi „responsabili": pleiada briliantă de geografi, istorici, sociologi, statisticieni ce evoluau în câmpul geopoliticii, dublată de paleta întinsă a preocupărilor acestora şi, pe de altă parte, poziţia geostrategică a României de după 1918. Toate temele majore ale geopoliticii au fost preluate şi puse la încercare în spaţiul culturii române, blocajele epistemologice sau inadecvarea aducând după sine unghiuri de abordare noi şi o salbă de paradigme inedite.

După 1989, geopolitica românească a rămas în adormire. Reeditările sau recuperările pe această direcţie au lipsit aproape cu desăvârşire, iar tăcerea grea a celor cincizeci de ani de ocupaţie se aşterne încă (şi) pe această rubrică fundamentală a culturii române. Evoluţiile individuale au fost sporadice şi incapabile să relanseze disputa. Nu despre o conspiraţie împotriva geopoliticii româneşti este vorba în primul rând, cât despre o conspiraţie a mediocrităţii. La fel de eficace şi de neîndurătoare.

O academie care îşi refuză încă marile mize ale culturii pe care este chemată să o slujească, grupuri culturale sau publicaţii aăturoi de traseele şi interesele româneşti, „personalităţi" culturale confecţionate de ziare sau posturi de radio, istorici sau geografi obedienţi şi izbiţi de mediocritate – toate acestea nu puteau duce decât în fundătura la care s-a ajuns şi în acest domeniu. La cinci ani după decembrie '89, geopolitica românească este o preocupare cvasi-inexistentă, în regim de semiclandestinitate, nesusţinută de reviste, lucrări, simpozioane.

Excepţiile sunt puţine şi merită consemnate. Între 1992-1993, prin grija Ministerului Apărării Naţionale şi a Editurii Militare, Mircea Conciu realiza o excelentă reeditare, revăzută şi adăugită, în trei volume, a marelui atlas „Spaţiul istoric şi etnic românesc", tipărit pentru prima dată în 1942. Între primele iniţiative s-a numărat apoi discursul de recepţie la Academie din 1994 al profesorului Vladimir Trebici, consacrat (şi) acestui subiect. Cea mai substanţială recuperare însă vine de la Iaşi, din iniţiativa exemplară a editorilor Emil I. Emandi, Gh. Buzatu, Vasile S. Cucu. Volumul de peste cinci sute de pagini este o culegere de texte româneşti şi străine fundamentale pentru acest domeniu („Geopolitica", vol. I, Iaşi, Ed. Glasul Bucovinei, 1994, 572 pag.). Lucrarea poartă numărul I, editorii promiţându-ne un traseu, sperăm, cât mai lung. Construită inteligent, după schema kjelleniană, selecţia acoperă un teritoriu întins, ţintind nu atât epuizarea unui domeniu, cât recuperarea şi *„convertirea cititorului la orizonturile geopoliticii"*. În lipsa unor ediţii consacrate teoreticienilor români interbelici, tentativa este salutară, iar operaţia benefică. Studiile originale aşezate în volum, chiar dacă inegale, sunt un precedent fericit şi trebuie semnalate ca atare. Marca lor este însă geografia şi istoria, astfel că, vom spune precum Ion Conea în 1937: *„să aşteptăm şi cuvântul care să vină dinspre sociologie"*.

O discuţie pe tema „românii şi geopolitica" nu se poate epuiza pe spaţiul unor pagini de ziar. Ne vom mărgini să convocăm marile nume şi să punctăm câteva titluri menite să consacre o preocupare şi să defrişeze, fie şi sumar, un traseu prea puţin frecventat. Accentul şi grila de lectură vor fi preponderent sociologice. Finalul îl vom rezerva actualizării acestor teze, paradigme sau concepte, punându-le în lucrare în contextul noilor configuraţii şi trasee geopolitice ce brăzdează Europa sfârşitului de secol XX.

„Frontiere" care despart, „frontiere" care unesc. „Frontiere naturale" versus „frontiere politice" (Ion Conea)

Ion Conea rămâne, indiscutabil, unul dintre reprezentanţii cei mai străluciţi ai geografiei şi geopoliticii româneşti. Peste cincizeci de ani de cercetare ştiinţifică dedicată pământului şi neamului românesc concretizaţi în mai mult de o sută de lucrări de o incontestabilă valoare i-au asigurat un loc înalt în panoplia marilor valori ale românităţii. Şi-a asumat – şi uneori a jalonat primul – teritorii variate ale ştiinţei mergând de la geografie istorică, toponimie, terminologie geografică până la geopolitică. Ultimul domeniu l-a parcurs aproape în întregime, Ion Conea lucrând atât pe traseul istoricului noii discipline cât şi în zona aplicabilităţii ei concrete. Prezentate cu parcimonie, câteva rubrici în care s-a ilustrat marele cărturar s-ar putea desfăşura după cum urmează:

1. *Apariţia şi istoria geopoliticii.* Ion Conea oferă în briliantul studiu din 1937 (**Geopolitica - o ştiinţă nouă**) o perspectivă inedită asupra resortului ce a împins la plămădirea unei noi ştiinţe. Conea leagă naşterea geopoliticii de un proces pe care astăzi îl denumim cu un termen intrat recent în circulaţie: *globalizarea*. Prima formulă de concretizare a acesteia stă în fenomenul numit de geograful român „îngustarea frontierelor".

Statutul politic şi economic al planetei se modifică de la o zi la alta, toată lumea *localizează*, verifică şi cercetează hărţi, compară ţări şi imperii. *„Conştiinţa omului modern se pătrunde tot mai mult de un fel de duh geografic"*, va scrie Ion Conea. Omenirea începe treptat să resimtă semnificaţia statutului de „cetăţean al pământului întreg". Nici un stat nu mai trăieşte izolat, diplomaţii, oamenii de cultură sau şefii de state gândesc astăzi, fatal, continental şi planetar. Statele mari – acele *Grossmächte* ale lui Kjellen – jalonează politica mondială, secondate de statele mici şi mijlocii în postură de sateliţi.

În această evoluţie desluşeşte Ion Conea apriţia geopoliticii: *„În trăirea şi împărtăşirea aceasta a fiecărui stat în parte din viaţa unitară a planetei noastre, în ele credem noi că trebuie căutată originea conceptului actual de geopolitică, deci concepţia şi apariţia geopoliticii însăşi"*.

Geopolitica devine astfel o veritabilă *diagramă a relaţiilor*, sau, cu termenii lui Conea, a *„presiunii dintre state"*. Acesta va fi statutul disciplinei în cercetările sale de mai târziu.

2. *Teza „centrului-nucleu". Transilvania ca* Mittelpunckt *al României*

Un al doilea traseu frecventat de Conea în analizele sale a fost decriptarea pe cazul României a ceea ce Kjellen consacrase deja în geopolitică sub denominaţia de *Mittelpunckt*. Convocând un instrumentar selectat din geografie, istorie, etnografie, lingvistică etc., marele geopolitician reperează „pulsarul" României în zona Transilvaniei. O spune răspicat într-un studiu din 1941 şi intitulat chiar aşa: **Transilvania, inimă a pământului românesc.** Tentativa nu e singulară în cultura română şi ce se cuvine precizat este numele antecesorului şi deschizătorului de serie. El a fost Eminescu, marele poet intuind fără greş (şi) acest adevăr geopolitic, proiectat mai târziu în loc comun al diagramelor geostrategice. Iată un fragment din studiul semnat de Ion Conea în 1941, an de tragică amintire şi în care asemenea adevăruri se cereau afirmate cu voce aspră: *„Orice stat – spune Kjellen – urmăreşte să acopere o regiune geografică organică în întregul ei. Bazinul Dunării de mijloc este o astfel de regiune, dar vecinii noştri unguri nu-l pot pretinde nici pe departe în întregimea lui, pentru un stat unguresc: ei sunt doar o modestă mică insulă etnică ce se pierde în cadrul acestui mult prea larg pentru ei bazin. (...) Iar Transilvania (o poţi afla din cel dintâi tratat de geopolitică care-ţi va cădea sub priviri) e sortită de la începutul lumii să fie sâmbure de ţară, cum o vedem că e în România Mare – şi nu piesă de margine, secundară, cum a fost – şi ar fi! – într-o Ungarie Mare."*

Subiectul a fost o constantă a preocucupărilor geografului român, prelungirile sale identificându-se până după război, în 1967, când, din raţiuni polemice, publică un material cu titlul **Cu privire la „teritoriul-nucleu" de formare a poporului român**. În esenţă, chiar dacă vocabularul geopolitic trebuie părăsit, teza susţinută rămâne aceeaşi, Conea pledând atunci în favoarea ipotezei după care *„formarea poporului român a avut loc în spaţiul de la nord de fluviu, având ca teritoriu-nucleu ţinuturile de deal şi munte ale Daciei"*.

3. *Combaterea tezei „frontierelor naturale".* Ultima şi poate principala opţiune epistemologică a marelui geograf este cea legată de critica pe care acesta o aplică „frontierelor naturale", identificate sau consacrate ca „frontiere politice". Răspândite în numeroase studii şi articole argumentele sale se încheagă într-un material apărut în 1941: **Destinul istoric al Carpaţilor**.

Ion Conea găseşte imboldul acestui demers într-un slogan mult vehiculat de propaganda iredentistă maghiară: *Carpaţii ca frontieră naturală*. Iată ce aşeza, sub formă de motto, un volum tipărit în 1941 la Budapesta sub titlul **Ardealul istoric**: *„Mutarea de pe Carpaţi a frontierei nu este numai un act de violenţă îndreptat împotriva naţiunii maghiare, ci este mai mult: o adevărată injurie adresată lui Dumnezeu"*. Interesul care-i mâna spre asemenea consideraţii era strict politic, nici o concepţie geopolitică aplicată neputând susţine o asemenea opţiune. Unei concepţii tip „Carpaţii ca hotar natural", Ion Conea şi cu el întreaga şcoală geopolitică românească opun o cu totul altă perspecitvă, izvorâtă din fapte şi realităţi palpabile, cu care, scria Conea: *„Românii au trăit încă din ziua în care «au început fiinţa a-şi pricepe»: Carpaţii, coloana vertebrală a pământului şi poporului românesc"*.

Paradigma analitică este deci contestarea unei concepţii învechite deja încă din perioada interbelică, concepţia *munţilor hotare*, fără credit şi curs în lumea geopoliticienilor.

Frontierele naturale – termen impropriu – au mai mult valoare şi utilizare teoretică decât reală. Nici fluviile nici munţii nu despart, ci, mai degrabă, probează Ion Conea, *unesc*. Vidal de la Blanche denumea munţii *„conservatrices de populations"*. Acest rol l-au jucat în trecut, mai cu seamă, când nici stepele nici lungul văilor deschise nu ofereau condiţii propice populaţiilor sedentare sau civilizaţiilor agricole. Mai mult, spre deosebire de stepe şi mări, care amestecă, împrăştie sau omogenizează – populaţii, etnii, obiceiuri, tradiţii etc. – munţii conservă şi transmit lanţurilor de generaţii fragmentele etnice ale vechilor civilizaţii. Demonstraţia este laborioasă şi impregnată cu date istorice şi geografice irefutabile, fiind convocate exemple de pe întregul continent.

Revenind la cazul concret, Conea dovedeşte cu acelaşi aparat exhaustiv precaritatea tezelor ungureşti. Muntele este adevărata patrie românească, comparaţia invocată cu vorba cu Karl Ritter – *Erziehungshaus* – fiind nimerită, Carpaţii jucând în istorie rolul unei adevărate *case de educaţie* a neamului românesc.

Concluzia se degajă cu claritate fie că e vorba de concepţia teoretică, „frontierele" naturale ca frontiere politice, fie că e vorba de situaţia concretă invocată, Carpaţii şi cazul românesc. Nici într-un caz nici în celălalt teza maghiară nu se poate susţine. Mai mult, lanţul carpatic este principalul „răspunzător" pentru *poziţia geopolitică* a României – *„una centrală, prin excelenţă"* – cum o cataloga marele geograf (**O poziţie geopolitică**, 1944). La capătul analizei dedicate acestui subiect, Ion Conea va aşeza câteva cuvinte ce frapează astăzi lectorul prin indiscutabila lor actualitate. Căci dacă *formele* istorice se schimbă, mizele şi direcţiile fundamentale rămân aceleaşi. Iată acest fragment, scris, parcă, în zilele noastre, lăsat ca mărturie şi testament generaţiilor care se încumetă să calce pe urmele celor care au adus gloria geopoliticii şi geografiei româneşti: *„Europa şi lumea întreagă trăiesc astăzi preziua unei noi ordini de lucruri. Cel care va fi surprins nepregătit, acela se va pomeni stând de-o parte umilit, privind năuc la o lume în care totuşi el va trebui să trăiască, dar fără o însărcinare şi o răspundere demne de ceea ce el, totuşi, ar fi putut să prezinte. Conducătorii politici şi tineretul de carte, mai ales, trebuie să se pătrundă de acest duh nou care bate pentru ziua de mâine. Iar noi, prin locul ce-l deţinem pe hartă din hotărârea Marelui-Geograf, suntem între cei dintâi datori să ne botezăm pentru înţelegerea lumii care vine: spre cea mai mare a noastră proprie slujire, dar şi – în cazul contrar – spre cea mai mare a noastră primejdie.*

Iată, aşadar, caracterul de ţară de răspântie, caracterul de stat de necesitate europeană al României, cum spunea Nicolae Iorga. Stăpână pe cetatea carpatică şi pe gurile Dunării, România îşi va îndeplini această misiune".

Frontiere interioare şi frontiere exterioare (Sabin Manuilă)

Medic, demograf şi statistician, Sabin Manuilă s-a intersectat nu o dată de-a lungul minuţioaselor sale cercetări cu domeniul geopoliticii. Vectorul preocupărilor constituindu-l abordările regionale, relaţia politic-etnic a apărut inevitabil. Aplicaţiile repetate şi ilustraţiile pe teritoriul românesc l-au condus la analize ghidate bipolar, în funcţie de grila analitică oferită de dubletul *hărţi etnice – hărţi politice*. (Ceea ce Ion Chelcea numea „flux" şi „reflux", decodându-le semnificaţia în principal cu instrumentele etnografului sau etnologului, va constitui materialul de cercetare şi pentru Sabin Manuilă, de data aceasta în prim plan apărând instrumentarul specific.) Concluziile sale cu privire la populaţia României sunt redate în deja clasicul material: **Studiu etnografic asupra populaţiei României** (1940). În cazul României, cartograma ce reflectă situaţia grupurilor etnice indică faptul că frontiera politică a României Mari respecta în mare măsură comandamentele de ordin etnic şi geografic. Consecinţele geopolitice ale unei asemenea stări sunt considerabile, cunoscut fiind faptul că unul dintre itemii geopolitici esenţiali îl constituie *omogenitatea* unei populaţii.

Am semnalat acest aspect căci de el se acroşează o chestiune fundamentală ce intervine în analiza populaţiilor şi asupra ei ne propunem în primul rând să atragem atenţia. Aceasta vizează raporturile demografice rural-urban, respectiv repartiţia etnică pe zonele de rezidenţă, item geopolitic cu pondere covârşitoare, semnalat ca atare de Sabin Manuilă. Să urmărim analizele operate de marele demograf. (A se vedea **Evoluţia demografică a oraşelor şi minorităţilor etnice din Transilvania**, 1929 şi **Demografia rurală a României**, 1940)

Ceea ce sublinia Manuilă în analizele sale era în primul rând curba de evoluţie demografică a populaţiei oraşelor. Studiul din 1929 se centra pe demonstraţia că populaţia oraşelor şi satelor urmează o evoluţie previzibilă pe termen lung, caracterizată prin dispariţia populaţiei urbane în câteva generaţii şi înlocuirea ei prin *rurali*, imigranţi neîncetat la oraşe. Din punct de vedere biologic, exista deci o legătură strategică între sate şi oraşe, în sensul determinării demografice a celor din urmă de cele dintâi. Din punct de vedere social, politic şi cultural, lucrurile se schimbă radical, oraşele deţinând prioritate netă. Vitalitatea populaţiilor lucrează aici şi devine element primordial. Aplicate pe cazul României, tezele indicau preponderenţa românească generală şi tendinţele de sporire numerică a elementului autohton.

(va urma)

Dan DUNGACIU

Politică şi religie (III)

DESPRE OMUL POLITIC CREŞTIN

urmare din nr. 4 (16-28 Februarie 1995)

În unele cercuri (în special diverse asociaţii de intenţie creştină) este tot mai răspândită ideea că un „bun" creştin nu trebuie să se ocupe cu politica, aceasta fiind o afacere „murdară", incompatibilă cu preceptele şi normele creştine de viaţă.

Deşi complet lipsite de fundament teologic, asemenea mesaje au reuşit să pătrundă inclusiv în rândurile tineretului – fapt care poate afecta, într-o anumită măsură, potenţialul de acţiune al generaţiei noastre.

Acei militanţi ai organizaţiilor creştine, care se pretind „misionari" şi recomandă în dreapta şi-n stânga abandonarea „deşărtăciunilor" lumeşti (înţelegând prin aceasta o îndepărtare de orice implicare social-politică), ar trebui să fie mai precauţi în activismul lor. Căci asemenea acţiuni pot avea consecinţe complet negative, chiar şi din punctul de vedere al scopurilor propriilor lor asociaţii.

*

Ce s-ar întâmpla dacă oamenii nu s-ar îngriji de casele şi familiile lor, lăsând totul pradă tâlharilor şi jefuitorilor? Ce fel de oştire ar fi aceea ai cărei ostaşi, creştini fiind, ar refuza să lupte împotriva duşmanilor? Ce se întâmplă atunci când administrarea bunurilor publice, întocmirea legilor, treburile Statului în general, sunt lăsate în grija păgânilor şi a străinilor? Care este viitorul unei societăţi în care oamenii au abandonat orice interes pentru „degradantele" sau „inferioarele" activităţi „terestre" fiind dedicaţi exclusiv vieţii aşa-zis „pur religioase"?

Cei care recomandă pasivitatea şi îndepărtarea de „cele lumeşti" ar trebui să răspundă, mai întâi, cu seriozitate şi discernământ, la asemenea întrebări.

Creştinismul nu înseamnă în nici un caz pasivitate, neimplicare – sau, cu o formulă atât de utilizată azi, „apolitism". O viaţă religioasă autentică nu înseamnă abandon şi resemnare ci, dimpotrivă, presupune tocmai maximă angajare în tot ceea ce priveşte viaţa societăţii în care trăim.

(Ne referim, se înţelege, mai cu seamă la *creştinii laici* şi nu la călugări, ierarhi, preoţi, legaţi precumpănitor, prin natura misiunii lor, de structurile *instituţionale* ale Bisericii.)

*

Acţiunile politice creştine se deosebesc fundamental de politica practicată în cadrul sistemelor ateiste, bazate pe diverse ideologii şi filosofii necreştine – oricare ar fi acestea.

La baza sistemelor politicianiste – cum este şi actualul sistem demo-liberal – stă *interesul (personal sau de grup).*

Acţiunea politică creştină are, însă, cu totul alte cauze şi motivaţii.

Iubirea – fundamentul întregii vieţi creştine – este energia supremă care pune în mişcare orice demers politic creştin. Omul politic creştin acţionează din *dragoste* pentru toţi semenii săi, îşi sacrifică timp şi energie pentru a ajuta, pentru a face bine întregii sale comunităţi. El nu va accepta edificarea unei societăţi fără Dumnezeu ci, dimpotrivă, va aşeza *iubirea* de Dumnezeu şi de oameni la temelia tuturor acţiunilor sale.

Suntem puternici numai în măsura în care ne sprijinim pe credinţa noastră. Credinţa este singurul izvor al puterii pozitive. Numai astfel dobândim capacitatea de înţelegere a ordinii universale şi a rânduielii naturale a comunităţii în care trăim, luciditatea şi căile de integrare în angrenajele atât de complexe ale vieţii sociale. Credinţa ne dă răbdarea şi tăria de a rezista oricăror potrivnicii, făcându-ne, în acelaşi timp, conştienţi de păcatele şi slăbiciunile noastre.

Prin intermediul mecanismelor specifice activităţii politice, luptătorul politic creştin va contribui la o mai bună rânduială în viaţa societăţii, protejând-o de pericolele şi dezechilibrele provocate de proasta administrare a treburilor publice. El nu va folosi puterea politică pentru a-l nedreptăţi pe cel slab, aşa cum fac acei demagogi care, în numele şi pentru binele „poporului", se folosesc de funcţiile şi demnităţile (obţinute prin înşelarea încrederii oamenilor) pentru a acumula averi şi a obţine privilegii, sfidând şi batjocorind masele lipsite de apărare.

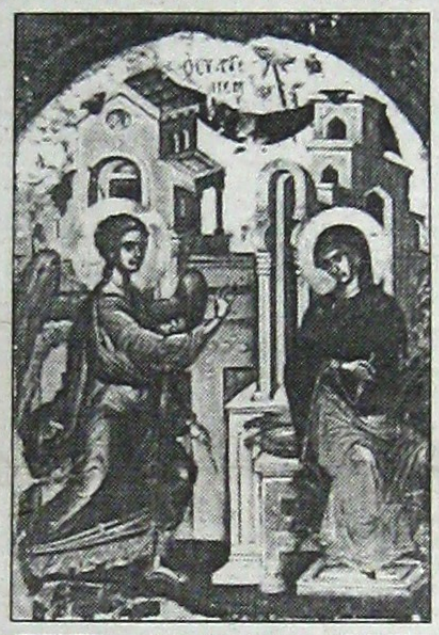

Apărătoare Doamnă, pentru biruinţă mulţumiri, izbăvindu-ne din nevoi aducem ţie, Născătoare de Dumnezeu, noi robii tăi.

O calitate esenţială a omului politic creştin – normă absolută pentru mişcarea noastră – este *corectitudinea.*

Nu este vorba de a aprecia, spre exemplu – cum pretind unii militanţi zeloşi – cât de creştini sau necreştini sunt membrii diverselor organizaţii sau funcţionarii statului. Ar fi o atitudine cu totul necreştină, o nepermisă substituire a funcţiunilor Bisericii. Dar fiecare instituţie omenească are legile ei proprii şi criterii specifice de funcţionare. *Aceste* legi şi norme trebuiesc respectate. În acest spaţiu, deci, al acţiunii noastre social-politice, corectitudinea este normă şi criteriu fundamental de apreciere a întregii noastre activităţi.

O altă notă distinctivă fundamentală a omului politic creştin este *smerenia.* Un conducător politic creştin va fi întotdeauna, indiferent de puterea pe care o deţine, smerit în faţa lui Dumnezeu, precum şi faţă de oamenii pe care îi reprezintă şi conduce, pe care trebuie să-i slujească ca un adevărat frate întru Hristos.

El este smerit chiar şi în faţa celor ce i se opun, fără ca aceasta să însemne renunţare la luptă.

Luptătorul creştin îşi învinge adversarii, fiind mereu conştient că nu luptă propriu-zis împotriva lor, ci împotriva *răului* care îi foloseşte şi îi domină.

*

O organizaţie social-politică fundamentată creştin – aşa cum este Mişcarea Pentru România – îşi va propune să elimine, cât este omeneşte posibil, incorectitudinea din viaţa politică şi publică a ţării. Ea nu va permite accesul la conducere al indivizilor incorecţi, incompetenţi, corupţi ori mânaţi de interese personale.

Trebuie, deci, dezvoltat un cadru de organizare social-politică apt, prin aliaţii şi instrumentele sale, să apere comunitatea naţională de acţiunile distructive şi dizolvante ale diverselor grupări agresive de orice provenienţă ar fi acestea.

De aceea este obligatoriu să dezvoltăm şi să impunem un alt *stil* de acţiune, de practică politică, un nou mod de implicare, o nouă atitudine, un nou model de comportament şi lucru politic.

Să fim, aşadar, *corecţi* în toate acţiunile noastre.

Să fim smeriţi în faţa semenilor noştri, dar să nu ne plecăm niciodată în faţa celor ce ne oropsesc ţara, ne desconsideră trecutul şi ne pun în pericol viitorul.

Să nu îngrădim libertatea nimănui, dar nici să nu permitem nimănui să îngrădească libertatea neamului nostru pe pământul care ne aparţine dintotdeauna.

Să respectăm şi să încurajăm munca cinstită şi competiţia corectă. Dar să nu permitem hoţia, escrocheria şi domnia bunului plac.

Să ne îngrijim mai întâi de ceea ce facem noi, fiecare, înainte de a cântări faptele altora. Să-i lăsăm pe alţii să cârtească şi să clevetească la nesfârşit şi să mergem, cu deplină hotărâre, pe drumul nostru.

Să nu folosim niciodată minciuna sau trucajele propagandistice atât de utilizate de grupările politicianiste; să respingem arsenalul demagogic specific sistemelor demo-liberale şi socialiste. Orice aparent succes întemeiat pe minciună şi manipulare nu este, în realitate, decât o cădere, o despărţire de calea cea dreaptă, un rău pentru noi şi pentru societate.

*

În rest, să ne ajute Dumnezeu, pe fiecare şi pe toţi împreună, să trecem prin viaţă urmând învăţătura Lui Hristos. Despre aceasta însă, putem prea puţin spune aici; nu în acest cadru ne putem împărtăşi unii altora, cu deplin folos, experienţele, bucuriile sau tristeţile noastre.

Pentru o astfel de sufletească împreună-lucrare ne aşteaptă, mereu primitoare, sfânta noastră Biserică.

Marian MUNTEANU

Un alt Ardeal

În ultimul timp tot mai mulţi neagă sau pun la îndoială rolul Ardealului în economia spirituală a naţiunii şi mai ales a naţionalismului românesc.

Privind la ce se întâmplă acum în Ardeal, la slăbiciunea şi anchilozarea Vetrei Româneşti, la entuziasmul stârnit de „naţionaliştii" Funar, Vadim, Păunescu, nu se poate să nu le dai într-un fel dreptate.

Dar, cred eu, motivele care duc la asemenea manifestări (frica şi frustrarea) nu semnifică o slăbiciune românilor din Transilvania şi pot fi parţial explicate dintr-o perspectivă istorică şi culturală specifică Ardealului:

1. Ciocnirea a două culturi, a două viziuni totalitare asupra existenţei, românii ardeleni fiind legaţi de cultura comună românească, legată la rândul ei de cultura bizantino-slavă (ortodoxă), spre deosebire de celelalte etnii de aici, credincioase culturii apusene.

2. Dezertarea unei părţi importante a elitei româneşti din tradiţia comunităţii româneşti ortodoxe.

De obicei, importanţa Ardealului este raportată la Şcoala Ardeleană, latinism, iluminism şi redeşteptarea spiritului naţional sub aceste auspicii. Or, aici se face o confuzie, se introduce o valorizare greşită. Ardealul autentic, cu adevărat naţional şi naţionalist, nu e cel al şcolii latiniste, ci Ardealul extraordinarei reacţii ortodoxe, al luptei pentru ortodoxie a satelor româneşti – „cele mai eroice lupte dintotdeauna ale românismului pe plan spiritual" (L. Blaga) – al călugărului Sofronie, al Sf. Visarion, al mucenicului Oprea al însuşi marelui Horea.

De altfel, descoperirea originii latine a românilor nu se datorează Şcolii Ardelene, ci cronicarilor moldoveni, dar la aceştia latinitatea e disociată de catolicism, realizându-se laicizarea ei. Raţionalismul, clasicismul deformat (învăţat la şcolile iezuite ale Congregaţiei *De Propaganda Fide)* au dus la întreruperea tradiţiei şi lipsa orientării culturale către sat, depozitarul culturii etnic-religioase româneşti.

Curentul cultural şi ideologic greco-catolic, cu toate realizările sale, este o încercare ratată de realizare a unei culturi majore româneşti. Sentimentul nereuşitei şi al lipsei de organicitate apare pregnant atunci când facem comparaţie cu situaţia din Principate unde, încă de la mijlocul secolului al XVII-lea avea loc codificarea Ortodoxiei în româneşte, aceasta fiind a doua eră creatoare din istoria românească (după era voievodală).

De altfel, cred că se poate observa, în destul de numeroase cazuri, o variaţie invers proporţională între raţionalismul şi iezuitismul acestor intelectuali greco-catolici şi autenticitatea vieţii şi creaţiei lor spirituale, dovedind o dată în plus că naţionalitatea e o stare organică (Nae Ionescu) şi dimensiunea religioasă e piatra ei unghiulară.

Această depărtare de tradiţie, de cultura etnic-românească a unei părţi a elitei explică şi de ce oraşul exercita asupra păturii de mijloc ardelene, aflată mai puţin sub influenţa comunităţii săteşti, un prestigiu umilitor în raport cu satul sărăcăcios al neamului lor. E nevoie de un puternic simţ al tradiţiei pentru ca civilizaţia tradiţională sătească să fie preferată oraşului *străinilor;* tocmai acest simţ al tradiţiei, al *organicului,* s-a rupt prin greco-catolicism.

Înţelegând aceste scăderi, inerente uniatismului, nu trebuie să uităm că acest curent cultural a fost un răspuns la o agresiune de o intensitate extarordinară şi poate că în acest context era singurul răspuns posibil.

O puternică acţiune şi valorizare occidentalo-centriste au dus în Ardeal la un extremism cultural şi religios (explicabil poate şi prin inevitabila stare de periferie a culturii maghiare în contextul culturii apusene) ce opunea creştinului occidental pe schismaticul răsăritean: „S-a creat aici nu numai o deosebire între confesiuni ci şi o opoziţie între creştini şi schismatici"(D. Prodan). Această *opoziţie* creştin-schismatic va duce la apariţia de comportamente paradoxale. Dau un singur exemplu. Ştefan (Istvan) Szamosközy, umanist şi cărturar ungur, spunea despre români că sunt: „leneşi din naştere, ticăloşi, tâlhari, perfizi". Pentru umanistul Szamosközy, Mihai Viteazu e „spurcissimus tyrannus" dar regele Sigismund care, la conciliul de la Lucca, din 1429, ar fi propus stârpirea din rădăcină a întregii progenituri româneşti e amintit cu respect şi admiraţie.

Acest extremism occidentalo-centrist, profund antiromânesc, ne permite, cred eu, să interpretăm orice acţiune românească care are drept urmare aculturaţia şi ruperea de civilizaţia tradiţională (o civilizaţie ortodoxă) ca o greşală. Pentru a arăta cât de mare ajunsese acest hiatus spiritual între protopopii uniţi şi ţăranii ortodocşi citez dintr-o petiţie a ţăranilor către mitropolitul sârbesc din 1757: *„...că a venit acea vreme care ne-am dus la mormântul morţilor din gropi să intrăm noi de vii, că nu mai putem răbda pedepsele ce ne vin de la popii cei uniţi şi de domnii ţării, că nu ştim ce să ne facem, că nime de noi nu-l doare, nici domnii cei nemţeşti, nici domnii cei săseşti, nici cei ungureşti, că toate temniţele s-au umplut de noi pentru legea cea grecească..."*

Valorificarea Ardealului din punctul de vedere greco-catolic este fundamental greşită şi există cel puţin două motive pentru care trebuie să ne opunem acestui tip de valorizare:

1. Punerea în primejdie a unităţii duhovniceşti a poporului român.

2. Existenţa unui alt Ardeal, Ardealul profund ortodox şi naţionalist, a cărui afirmare istorică a fost atacată violent de tunurile generalului Bukow pe de o parte şi de uniatism pe de altă parte, dar care există încă şi care ar fi în stare, cred eu, să facă istorie cu adevărat românească în Ardeal.

Aceste câteva rânduri nu se doresc neapărat o demonstraţie, ci, mai curând, o încercare de a repune în discuţie semnificaţiile şi importanţa resurecţiei Ortodoxe din plin secol al XVIII-lea (al „luminilor"), eveniment istoric ce constituie actul de noblete al românului ardelean şi arată ce ar putea contribui Ardealul la renaşterea naţionalismului românesc. Doamne ajută.

Călin COTOI

Cu ocazia recentei apariţii în librării a volumului „Filosofia Upanişadelor", domnul Corneliu Sterian, traducătorul faimoasei lucrări a lui Paul Deussen, a avut amabilitatea să răspundă la câteva întrebări ale reporterului nostru.

— Cum arată, cartea de vizită a traducătorului Corneliu Sterian?

— Am absolvit facultatea de Electronică şi Telecomunicaţii din Institutul Politehnic Bucureşti în 1970, cu titlul de inginer. Sunt doctor în ştiinţe tehnice, specialitatea „Telecomunicaţii". Deşi posed certificate de traducător din patru limbi (engleză, franceză, germană şi hindi) şi am publicat traduceri din toate acestea, nu sunt decât un „traducător de duminică".

Am studiat hindi şi sanskrita între 1976-1978 cu Prabhu Vidya-Dagar Dayal, pe atunci profesor invitat al Universităţii din Bucureşti, apoi am urmat cursuri prin corespondenţă de hindi şi de sanskrită ţinute de institute din Agra şi Delhi. Am publicat câteva povestiri ştiinţifico-fantastice traduse din hindi (Almanahurile Anticipaţia şi Magazin 1985, revista Magazin 1987).

În 1993, mi-a apărut la Editura Tehnică „Filosofia lui Schopenhauer" de Théodule Ribot, tradusă din franceză.

Ca să dau totuşi Cezarului ce e al Cezarului, anul trecut am publicat traducerea din engleză a unei cărţi pur tehnice: Kamilo Feher –„Comunicaţii digitale avansate" (2 vol.).

Simultan cu „Filosofia Upanişadelor", în librării va intra şi o altă traducere a mea: Th. Ruyssen –„Schopenhauer" (Editura Tehnică 1994).

În prezent, traduc una dintre cărţile pe care cunoscutul filosof Hermann von Keyserling (1880-1946) le-a scris direct în franceză: „La vie intime" (Viaţa intimă). Puţini ştiu că acest conte german originar din Estonia, atât de apreciat şi de Nae Ionescu, era creştin de rit ortodox, ca şi tatăl său de altfel. Keyserling are totuşi cărţi mult mai importante şi, dacă voi primi resurse, voi fi bucuros să pot oferi în tălmăcire, de exemplu, „Meditaţii sud-americane" sau „De la suferinţă la plenitudine".

— Paul Deussen este un autor despre care publicul românesc ştie încă, poate, prea puţine. Câteva repere biografice ar fi binevenite.

Filosoful şi orientalistul german Paul Deussen s-a născut pe 7 ianuarie 1845, ca fiu al unui preot evanghelist. Coleg de şcoală şi bun prieten cu Friedrich Nietzsche, împreună cu care a început să studieze teologia la Universitate, amândoi abandonând-o însă, s-a dedicat filosofiei şi limbilor clasice. În 1869, şi-a susţinut examenul de doctorat cu o lucrare despre „Sofistul" lui Platon. Mare admirator al lui Schopenhauer, el a întemeiat Societatea filosofică ce poartă numele acestuia şi a fost editorul operelor sale complete (1911).

În 1889, Deussen a devenit profesor titular la Universitatea din Kiel, unde a trăit până la sfârşitul vieţii (1919). A întreprins numeroase călătorii, printre care în Palestina şi în India. A lăsat o bogată moştenire literară, pe care însă cititorul de limbă română abia acum începe să o cunoască.

— De ce aţi ales, dle Sterian, această lucrare?

— „Filosofia Upanişadelor" (Die Philosophie der Upanishad's) formează partea a doua a „Istoriei generale a filosofiei" (Die Allgemeine Geschichte der Philosophie) apărută la Brockhaus Verlag în şase volume, dar şi o carte de sine stătătoare. Upanişadele sunt texte de vechimi foarte diferite; cele mai vechi sunt anterioare apariţiei buddhismului (circa 600 înainte de Hristos), iar cele mai noi au o vârstă mai mare de câteva sute de ani. Deoarece constituie partea finală, de încheiere, a Vedelor, ele mai sunt bine cunoscute şi sub numele de Vedânta (în sanskrită, „anta" însemnând „sfârşit"; a se compara cu engl. „end" şi cu germ. „Ende"). Importanţa Upanişadelor este considerabilă nu numai pentru indieni, dar şi pentru toţi căutătorii sinceri ai Adevărului. Marele filosof Arthur Schopenhauer le-a cunoscut pe cele mai importante într-o traducere latină din persană, şi a fost atât de entuziasmat de ele, încât volumul care le cuprindea a rămas cartea lui de căpătâi până în ultimul ceas al vieţii.

În 1906, cartea lui Deussen a fost tradusă în limba engleză, devenind astfel accesibilă şi erudiţilor indieni. Surendranath Dasgupta, îndrumătorul de doctorat al lui Mircea Eliade, a cunoscut-o bine, căci, în monumentala sa „Istorie a filosofiei indiene", apărută în 5 volume de format mare, el o citează din abundenţă.

Era poate nevoie de un cap de neamţ şi de teolog creştin pentru a pune ordine în bogăţia acestor texte, lucru pe care un indian nu l-ar fi putut face la fel de bine, poate, fie şi numai din pricina respectului religios faţă de tradiţia interpretării lor. Deussen face frecvente comparaţii între Upanişade şi Noul testament. Căci, spune el, Spiritul este unic, doar expresiile sale sunt atât de felurite.

Cartea lui Deussen cuprinde, în linii mari:
- Introducere în filosofia Upanişadelor
- Teologia sau doctrina despre Brahman
- Cosmologia sau doctrina despre lume
- Psihologia sau doctrina despre suflet
- Eshatologia sau doctrina despre transmigraţia sufletului şi eliberare, precum şi despre drumul către aceasta (filosofia practică).

Faţă de ediţia germană, traducerea aceasta se abate prin utilizarea transliteraţiei moderne a cuvintelor sanskrite (conform alfabetului fonetic internaţional) şi prin adăugarea unor „Elemente de pronunţie sanskrită" în care se oferă silabarul devanagari. Volumul mai conţine şi o notă biografică alcătuită de traducător.

„Filosofia Upanişadelor" apare la Editura

Tehnică, în seria INTERFERENŢE, creată şi condusă de excelentul specialist şi editor Roman Chirilă, care anul acesta îşi va susţine public teza de doctorat în fizică. Pare oarecum ciudat, nu-i aşa, ca o lucrare de filosofie să apară la o editură specializată în cărţi tehnice. Ţin să semnalez, totuşi, că Editura Tehnică, a cărei aniversare a 45 de ani de la înfiinţare va avea loc în ziua de 23 martie, ora 12 la Sala Palatului, începând cu anul 1990, sub conducerea noului său director, Dr. ing. Ioan Ganea, şi-a lărgit în mod fericit aria tematică, publicând beletristică, memorialistică şi, nu în ultimul rând, filosofie.

— Vă mulţumim, dl Sterian, şi vă urăm în continuare mult succes!

***A consemnat* Pavel MUREŞANU**

Animat-Inanimat

Până acum câteva decenii, această opoziţie sinonimă tandemului viaţă-moarte era considerată principala distincţie între un lucru şi o fiinţă. De viaţă şi de moarte s-a vorbit întotdeauna, uneori ingenios, ajungându-se la sisteme filosofice de genul vitalismului, dar şi de speţa trăirismului românesc, ori şi mai sus, la perspectiva înaltă a Sfinţilor Părinţi, alteori însă însăilându-se doar simple generalizări scoase din experienţa personală.

Ce pare nou în acest subiect nesfârşit este faptul că în ciuda declaraţiilor belicoase ale unor cercetători cum că binomul viaţă-moarte nu este relevant în cercetarea ştiinţifică, totuşi aceiaşi oameni şi ucenicii lor au insinuat între alte calităţi ale lumii sinonimul animat-inanimat, pus pe picior de egalitate cu categoria circumstanţei, a predicaţiei ori a calităţii.

Să fie de ajuns ridicarea cuvântului animat la clasa animaţiei pentru a putea fi explicat? Iar animaţia să fie sinonimă vieţii? Majoritatea dicţionarelor, singurele care ne-ar putea edifica, definesc animaţia numai în context cinematografic, ca o tehnică care mişcă desene, siluete articulate, umbre chinezeşti, păpuşi, sculpturi animate. Tot aici găsim şi omul animat, lipsit de caracter personal, fără psihologie individuală şi *„la fel cu dobitoacele, e prevăzut cu o zestre fixă de atribute morale, aparţinând întregii specii"*. După cum se vede imediat, animaţia ar fi numai mişcarea umbrelor şi a urmelor, dar nu mişcarea însăşi a vieţii.

Şi totuşi, animaţiei pare a i se da sensul de vitalitate: nu cumva însă există riscul de a fi confundată cu animalitatea şi deci cu caracterul bestial? Fiindcă această eroare nu e de azi, de ieri, o găsim încă la Montaigne care exclamă: *„Nu e omul un animal ticălos!"* şi că *„Animalele sunt mult mai echilibrate ca noi"*. De aici se observă şi principiul ascuns al majorităţii desenelor animate.

Apoi rămâne şi următoarea nedumerire: nu cumva avem de-a face cu o tautologie când zicem fiinţă animată? Ar putea fi altfel? Există vreo fiinţă inanimată? Sau animaţia înseamnă de fapt animalizare, adică o coborâre la viaţa de animal şi atunci fiinţa animată este, mai mult sau mai puţin, bestia bântuită de reflexe şi păcate.

Cândva, cuprinsul limbii, singurul care este folositor aici, era privit ca un organism cu o naştere, viaţă şi moarte necesară, ipoteză iute abandonată în favoarea limbii considerate ca sistem, încercându-se probabil un acord cu raţionamentele schematice ale calculatorului care pendulează între cifrele 0 şi 1. Acum însă majoritatea cercetătorilor revin cu lozinca animat-inanimat.

Să vedem dacă identificarea cu dihotomia viaţă-moarte merge şi pentru cel de-al doilea component al său. Inanimaţia nu înseamnă o negare a realităţii, ci doar o altă trăsătură a ei, nu neantul, nu trecerea peste sau în altceva, ci doar caracteristica obiectelor înconjurătoare. Deci moartea nu poate fi în nici un caz echivalentă inanimaţiei decât în măsura în care considerăm un corp viu ca animat şi acelaşi corp, odată mort, ca inanimat. Dar cădem în paradoxul că o aceeaşi fiinţă primeşte două atribute perfect opuse, ceea ce este de neconceput în oricare plan logic.

În dicţionarul de filosofie, scos bine puricat la Editura Politică în 1978, e pomenit doar unul din paronimele animaţiei, animismul, ale cărui consecinţe în planul civilizaţiei omului înseamnă coborârea la starea de sălbăticie. De altfel, tot în acelaşi dicţionar viaţa însăşi e definită ca *„o formă superioară de mişcare, aşezată în ierarhia formelor de mişcare, după mişcarea chimică"?!*

Şi atunci când spunem animat nu reducem viul numai la existenţa animalelor, incluzând între ele şi pe om? Şi deci la însuşirile vieţii din perspectiva socialist-marxistă, adică: metabolismul, reproducerea, reactivitatea, integrarea, variabilitatea, evoluţia, autoreglarea. Aceste „frumoase" însuşiri, toate din domeniul neologismelor, definesc în mare măsură viaţa numai din perspectiva păcatului: metabolismul este un alt nume al păcatului lăcomiei la mâncare, reproducerea, al păcatului desfrânării, reactivitatea, al păcatului mâniei etc.

Şi trebuie în consecinţă spus răspicat: este şi animat şi animal şi animist omul păcătos şi complăcut în această stare. Devine inanimat şi cuprins de moartea veşnică, adică de continua dezagregare a spiritului, de spaima nonsensului şi necomuniunii (vezi Dicţionarul de teologie ortodoxă), cel care a încremenit în nepocăinţă.

Origen definea trei feluri de morţi: 1. despărţirea sufletului de trup precum şi 2. moartea faţă de Dumnezeu prin păcat, care ar corespunde stării de inanimat, iar 3. moartea faţă de păcat prin virtute, care înseamnă înfrângerea totală a animalului din noi şi a „calităţilor" marxiste ale vieţii.

Revenind încă la definiţia stării de animat, găsesc în proverbele româneşti unul care o conturează perfect: *„viaţă îngerească, trai porcesc"*, sau altul echivalent: *„Decât să trăieşti murind, mai bine să mori trăind"*.

În concluzie, orice identificare a viului cu animatul este fundamental greşită în privinţa omului şi nici o statistică nu va putea fi relevantă, ci calitatea indivizilor, cel mult, cuprinşi într-ânsa. Fiindcă, dacă este după cum zice Seneca – *vivere est militare* (a trăi înseamnă a lupta) – rezultă că animaţia este o stare subsumată vieţii şi desemnează numai agitaţia, forfota, vioiciunea, într-un cuvânt mobilitatea cu şi fără rost.

Ce diferită e definiţia ei de cea întocmită vieţii de către Titu Maiorescu: *„Arta vieţii? Rezervă, discreţiune, cumpătare, în genere negaţiune şi în rezumat abnegaţiune"*. Animaţia înseamnă mai ales furtuna de patimi, viaţa – atât furtuna cât şi potolirea ei prin virtuţi.

Iar în încheiere, pe de o parte, Dinicu Golescu presimte din adâncul veacului său că vor veni într-o zi amăgitorii animaţiei când ne expune aforismul: *„Astăzi ah mâine vah! poimâine nici ah! nici vah! că ah! şi vah! adeseori viaţa ţi-o ridică. Departe d-asemenea văitături"*.

Pe de alta, Mihai Eminescu, intuind încă o dată pericolele denaturării conceptului vieţii, spune tranşant că: *„Viaţa duce-n sine acel grăunte de mulţumire care s-a născut din acea primă mişcare ce a scos haosul din echilibru"*. Şi animaţia înseamnă încă haosul în echilibru...

Gabriel Adrian MIREA

Holocaustul ştiinţei

2. *Perpetuum stabile*

Stabilirea relativismului fizic pe propriile temeiuri se autoreflectă invers în „apărarea" (sofistic-autocontradictorie) de propria consecinţă geocentristă: „Este corect că teoria lui Einstein lasă deschisă posibilitatea considerării Pământului ca aflându-se în nemişcare, iar a Soarelui ca învârtindu-se în jurul său. Prin acesta însă nu se modifică nimic din afirmaţia fundamentală a mecanicii newtoniene...; deci sistemul planetar poate fi realmente înţeles numai dacă se pleacă de la Soare ca punct central, ca centru al forţelor gravitaţionale" (W. Heisenberg – „Paşi peste graniţe", Ed. Politică, Bucureşti 1977, p. 254). Aşadar: deşi „nu se modifică nimic" din ce „poate fi realmente înţeles numai" (absolut) heliocentric, relativismul se „justifică" prin „posibilitatea deschisă" geocentric într-o „ştiinţă" fără înţeles; şi această minciună gravă ar pluti măcar aparent fără gravitate în neştiinţă dacă nu s-ar şti că relativitatea generalizată s-a pretins şi ca o „teorie a gravitaţiei", care din teoria clasică „modifică" absolut totul.

În relativitatea restrânsă (şi teoria clasică), „principiul relativităţii" (corolarul V newtonian) nu are „o valoare absolută" (cum pretindea Poincaré), căci „echivalenţa" stare-mişcare este doar relativă, condiţionată de principiul inerţiei, restrânse la sistemele „sustrase oricărei forţe" (F = 0), deci neaccelerate (a = 0). Legile „tracţiunii" (acţiunii) locale (F = ma) şi atracţiunii (gravitaţiei) universale ($G = kMm/r^2$) spun matematic strict că „restricţia" relativităţii este absolută (F = 0 la o masă M sau m nulă sau o distanţă r infinită). Abia teoria generalizată extinde „principiul relativităţii" în absolut, peste restricţia inerţiei. Nerestrânsă de la una la alta rămâne însă „demonstraţia" pe mostre de „ experimente mentale", născute contradicţii în termeni şi „făcute" în somnul raţiunii (mental şi ex-perimental imposibile).

În specia generalizată (A. Einstein – „Teoria relativităţii", Humanitas, Bucureşti 1992, p. 53 sq.), o „cutie" (în orig. „Kasten") – ladă L cu un observator O se află într-o „mare porţiune a spaţiului cosmic vid, atât de îndepărtată de aştri şi orice masă importantă (expresii atât de „matematice" - n.n.), încât ne încadrăm cu mare precizie în..." principiul galileo-newtonian al inerţiei: la o distantă r „atât de mare" (aproximativ „infinită"), observatorul în (cu) ladă va pluti agravitaţional; dar dacă lada nu mai e sustrasă oricărei forţe, ci trasă în „sus" printr-o sfoară de „cineva" cu o forţă acceleratoare (F = ma), viteza „va creşte fantastic în timp" (superluminic, contrar „teoriei"), masa LO va avea o reacţie inerţială determinată (F = ma), iar O va percepe reacţia propriei mase ca „atracţie" spre podea sau „greutate" şi „va ajunge la rezultatul că se află, împreună cu cutia, într-un câmp de gravitate" (G = mg); dacă se va mira de ce lada nu cade în câmp, va descoperi sfoara întinsă şi va conchide: cutia e suspendată astfel încât rămâne imobilă..."; (dacă ar tăia sfoara, O ar pluti „căzând" contrar primei ipoteze „cu mare precizie").

De la o treaptă la alta, „principiul relativităţii" (confuziei mişcare-repaos) continuă suita de „identităţi" sofistice (confuzii autocontradictorii), bazat aparent pe „identitatea maselor grea şi inerţială" (invariant contrar „teoriei"), dar de fapt confundată cu „identitatea" respectivelor forţe (şi acceleraţii), care sunt „identice" exact [illegible] realitatea şi aparenţa: F este (prin ipoteză) re[illegible] şi relativă la spaţiu, pe când G este (în concluzie) aparentă şi (prin confuzie) relativă la o presupusă masă (M) exterioară şi absolut inertă (nu „cade" pe LO), inclusă implicit, deşi iniţial exclusă explicit „cu mare precizie". Apoi deşi „O" nu observă confuzia F-G doar dacă [illegible] şi judecă exact cât o piatră, Einstein se confundă cu el ca atare, iar pe sine însuşi cu „noi" toţi, închişi în ladă („Kasten" înseamnă ironic „închisoare"), căci doar aşa „Putem considera cutia ca imobilă (confunda realitatea cu aparenţa – n.n.), chiar dacă ea se află în mişcare accelerată în raport cu (relativ la - n.n.) «spaţiul galilean» analizat anterior", deşi oricum inclus (real-existent) ca referenţial absolut al mişcării, deşi altfel „absolut" exclus de „principiul relativităţii". În fine, dacă în teoria clasică un **perpetuum mobile** de prima sau a doua speţă pare imposibil (în realitate orice sistem finit este cât este de mobil), „teoria" relativităţii a inventat în aparenţă (substituită realităţii) un „motor" auto-contradictoriu (autofrânat), autostator universal „mobilând" în rest universul, ca **perpetuum stabile** de speţă cea mai proastă: la orice tracţiune reală activă F opune ca frână o atracţiune „mental" fictivă G.

Desigur, sistemul FLOG „merge" (stă) cu flogistic, produs în aparenţă de autominciuna creaturii - „observator", dar în realitate redus la „mintea" autorului - „creator". Or, faţă de autostativul creat, cazul „teoriei" cade antisimetric cu un altul, iar toate corelate „ciudat" prin autoironia soartei: „La întrebarea «De ce o piatră (în orig. „ein Stein" - n. n.) pe care o ridicăm şi apoi o lasăm liberă cade pe pământ?» se răspunde de obicei: «Deoarece ea este atrasă de pământ»"; dar cazul „teoriei" este antianalogic: deşi căzătoare din naştere ca „atrasă" de gravitatea autocontradicţiei globale, ea este sus-trasă caducităţii şi stă, aparent **perpetuum stabile**, sus-ţinută activ de aceeaşi „forţă" („minte") fictivă care şi-a ridicat-o; ca multe asemenea statui.

Mihai IONIŢĂ

(Va urma)

Anul IV Nr. 6 (46)
16-31 Martie 1995

Mitul exterminării evreilor (VIII)

PARTEA A DOUA

1. Naşterea şi dezvoltarea revizionismului

2. Critica revizionistă

1. Naşterea şi dezvoltarea revizionismului

Politica naţional-socialistă în materie de emigrare a evreilor, urmată oficial până la începutul lui februarie 1942, pune deci o întrebare realmente «sfâşietoare», pentru a relua adjectivul lui Poliakov.

Într-adevăr, dacă ar fi adevărat că procesul *exterminării evreilor* «corespundea obiectivului fundamental al naţional-socialismului» (1); dacă ar fi adevărat că el nu a fost «rezultatul unei imprevizibile explozii de violenţă sau al abuzurilor de serviciu ale subordonaţilor, ci fructul unei ideologii a morţii şi al unui plan organic» (2); dacă ar fi adevărat că «printre scopurile care, după Hitler, trebuiau atinse graţie războiului, exterminarea generală a evreilor ocupa un loc foarte important, iar realizării acestuia guvernul german i-a consacrat o mare parte din forţele sale» (3), pentru ce misterios motiv Adolf Hitler s-ar fi lipsit de cel puţin un milion de victime predestinate, permiţându-le să emigreze?

Era deci inevitabil ca o atât de atroce acuzaţie, fondată în esenţă pe «povestiri de a treia sau de a patra mână», pe «jocul deducţiilor psihologice», ştiind «cât de speculativ şi de fragil este tot ceea ce pot ele oferi», şi pe «răspunsuri fragmentare şi uneori ipotetice», să fie pusă la îndoială.

Imediat după terminarea războiului şi în anii următori, fuseseră formulate critici severe în legătură cu procesul contra celor care erau numiţi «criminali de război» nazişti – în special în legătură cu procesul de la Nürnberg (4) – şi cu comportamentul Aliaţilor în timpul războiului (5).

Dar cel care, primul, a pus la îndoială realitatea «exterminării» evreilor a fost francezul Paul Rassinier (6), care este considerat pe bună dreptate ca precursorul revizionismului istoric actual. Opera sa a fost reluată şi continuată de alţi cercetători care au produs o bogată literatură revizionistă, din care vom semnala acum titlurile cele mai importante.

În 1960, a fost publicat *Auschwitz ou le grand alibi (Auschwitz sau marele alibi)* de *Le Prolétaire (Proletarul)*, bilunar al Partidului comunist internaţional. În 1967, a fost publicată la Viena *Geschichte der Verfemung Deutschlands (Istoria proscrierii Germaniei)* editată la Viena de autorul ei Franz Scheidl. Doi ani mai târziu, a apărut în Statele Unite *The Myth of the Six Million (Mitul celor şase milioane)* – anonim, The Noontide Press, Torrance, California, urmat, în 1970, de *The Big Lie: Six Million Murdered Jews (Marea Minciună: Şase milioane de evrei omorâţi)* – Fyshwick ACT Unity Printers and Publishers, de «The Historical Research [illegible] (Unitatea de cercetare istorică).

[illegible]73, au fost publicate lucrările *Die Auschwitz-Lüge [illegible]nciuna de la Auschwitz)* – Kritik-Verlag, Mohrkirch), de [illegible]ies Christophersen (traducere franceză: *Le Mensonge d' [illegible]schwitz*, difuzată de Courier du Continent, Lausanne), *The [illegible] Million Swindle (Înşelăciunea cu cele şase milioane)* – Boniface Press, Takoma Park, Maryland, de Austin J. App şi *Hexen-Einmal – Eins einer Lüge (Hocus-pocusul unei minciuni)* – Verlag Hohe Warte – Franz von Babenburg, de Emil Aretz.

Anul următor, a fost publicată în Anglia lucrarea *Did Six Million Really Die? (Au murit într-adevăr şase milioane?)*, Historical Review Press, Brighton, Sussex, de Richard Harwood (traducere franceză: *Six millions de morts le sont-ils réelement?*, acelaşi editor), urmată în 1976, la acelaşi editor, de excelenta lucrare a lui Arthur R. Butz, *The Hoax of the Twentieth Century (Mistificarea secolului douăzeci)*.

În 1978, Robert Faurisson a scris articolul «Le problème des chambres à gaz» *(Problema camerelor de gazare)* – *Défense de l'Occident*, nr. 158, iunie 1978, p. 32-40 şi a publicat în *Le Monde* (29 decembrie 1978, p. 8) «Le problème des chambres à gaz ou la rumeur d' Auschwitz» *(Problema camerelor de gazare sau zvonurile despre Auschwitz)*, urmat de un text ca drept la replică (16 ianuarie 1979, p. 13). În 1979, au apărut excelentul studiu *Der Auschwitz Mythos, Legende oder Wirklichkeit? (Mitul Auschwitz, legendă sau realitate)* – Gorabert-Verlag, Tübingen, de Wilhelm Stäglich (traducere şi adaptare franceză: *Le Mythe d' Auschwitz, Étude critique – Mitul Auschwitz, studiu critic, La vieille Taupe, 1986)*, *The Six Million Reconsidered (Cele şase milioane reconsiderate)* – *Historical Review Press*, de Commitee For Truth in History (Comitetul pentru Adevăr în Istorie), importantele articole de Robert Faurisson *Le camere a gas non sono mai esistite (Camerele de gazare nu au existat niciodată)* – Storia illustrata, nr. 261, august 1979, p. 15-35) şi *The «Problem of the Chambers» or «The Rumor of Auschwitz»* – Revizionist Press, *El mito de los 6 millones. El fraude de los Judios asesinados por Hitler (Mitul celor 6 milioane. Frauda evreilor asasinaţi de Hitler)* – Ediciones BAU, S.P., Barcelona, de J. Bochace, *Anne Frank's Diary. A hoax (Jurnalul Anei Frank. O mistificare)* – Institute for Historical Review, de Ditlieb Felderer şi *Holocaust, hoe lang nog?* – Haro Boekdienst, Anvers (7).

În septembrie 1979, la Northorup University din Los Angeles, s-a ţinut prima *Revisionist Convention (Convenţie Revizionistă)*, organizată de *Institute For Historical Review* care, din primăvara lui 1980, publică importanta revistă trimestrială *The Journal of Historical Review*, la care colaborează cei mai importanţi istorici revizionişti din toate ţările.

Aceasta a contribuit ulterior să facă din revizionismul istoric o realitate imposibil de contestat şi o mişcare de gândire pe care nimic nu o va putea opri. Tezele revizioniste numără într-adevăr din ce în ce mai mulţi apărători.

Din 1980 până astăzi, pe pârtia deschisă de afacerea Faurisson au fost publicate, mai ales în Franţa, mai multe lucrări.

În afară de numeroase articole apărute în revista *The Journal of Historical Review (Revista revizionismului istoric)*, semnalăm:

– *Auschwitz Exit (Auschwitz, ieşire de pe scenă)* – vol. I, Täby, Suedia, 1980, de Ditlieb Felderer;

– *1981 Revisionist Bibliography. A Select Bibliography of Revisionist Books Dealing with the Two World Wars and their Afterrmaths (Bibliografie revizionistă 1981. O selecţie bibliografică de cărţi revizioniste care tratează despre cele două războaie mondiale şi consecinţele lor nedorite)*, stabilită şi adnotată de Keith Stimely (Institute for Historical Review, 1980) care cuprinde şi lucrări revizioniste de limbă engleză despre «exterminarea» evreilor;

– *Vor dem Tribunal der Sieger: Gesetzlose Justiz in Nürnberg (În faţa tribunalului învingătorilor: justiţia fără de lege la Nürnberg)*, Verlag K. W. Schütz KG – Preuss, Oldendorf, 1981, de Hildegard Fritzsche;

– *Auschwitz im IG-Farben Prozess, Holocaust-dokumente? (Auschwitz în procesul intentat lui IG – Farben, documente despre holocaust?)*, editat de Udo Walendy, Verlag für Volkstum und Zeitgeschichtsforschung, Vlotho/ Weser, 1991;

– *Holocaust nun unterirdisch? (Holocaustul acum subteran?)* – Historiche Tatsachen nr. 9, Vlotho/ Weser, 1981), *Kenntnismängel der Alliierten (Deficienţe de informare ale aliaţilor)*, Historische Tatsachen nr. 15, Vlotho/ Weser, 1982, *Adolf Eichmann und die «Skelettsammlung des Ahnenerbe e. V.»* – Adolf Eichmann şi colecţia de schelete a moştenirii strămoşeşti a propriului popor» – Historiche Tatsachen nr. 18, Vlotho/ Weser, 1983, *Einsatzgruppen im Verbande des Heeres (Grupele de intervenţie în formaţiunea militară a armatei)* – Historiche Tatsachen nr. 16 şi 17, Vlotho/ Weser, 1983, *Alliierte Kriegspropaganda 1914-1919 (Propaganda de război a aliaţilor 1914-1919* – Historiche Tatsachen nr. 22, Vlotho/ Weser, 1985, toate de Udo Walendy;

– *Ich suchte – und fand die Wahrheit (Am căutat – şi am găsit adevărul)* – Kritik nr. 58, Mohrkirch, 1982, de Robert Faurisson;

– *The «Holocaust» 120 Questions and Answers («Holocaustul»: 120 de întrebări şi răspunsuri)* – Institute for Historical Review, 1983, de Charles E. Weber;

– *Nazi Gassing a Myth? (Gazarea practicată de naziştii un mit?)*, IHR Special Report – Institute for Historical Review, 1983;

– *The Dissolution of the Easten European Jewry (Lichidarea evreilor din Europa de est)* – Institute for Historical Review, 1983, de Walter N. Sanning.

Carlo MATTOGNO

Traducere de Eugenio MOROLDO

(Va urma)

Prizonieri evrei plecând din lagărul de concentrare (de „exterminare")

NOTE

(1) Ernst Nolte, *I tre volti di fascismo (Cele trei chipuri ale fascismului)*, Milano 1971, p. 559

(2) Vittorio E. Giuntella, *Il nazismo e i Lager (Nazismul şi lagărele)*, Roma 1980, p. 46

(3) Eliza S. Artom, *Storia d'Israele (Istoria lui Israel)*, Roma, 1965, vol. III, p. 227.

(4) Printre lucrările revizioniste cele mai semnificative despre procesele contra «criminalilor de război» nazişti, semnalăm:

Anonim, *The Nürnberg «Trial» («Procesul» de la Nürnberg)*, 1946 (reeditat de *Sons of Liberty*, 1978).

Montgomery Belgion, *Epitaph on Nürnberg (Epitaf pe Nürnberg)*, Londra 1946.

Maurice Bardèche, *Nürnberg ou la terre promise (Nürnberg sau ţara făgăduinţei)*, Les Sept Couleurs 1948.

Maurice Bardèche, *Nürnberg II ou les faux monnayeurs (Nürnberg II sau falsificatorii de bani)*, Les Sept Couleurs, 1950.

F.J.P. Veale, *Advance to Barbarism (Înaintare spre barbarie)*, Londra 1948.

F.J.P. Veale, *Crimes Discreatly Veiled (Crime discret acoperite)*, Londra 1958 (ambele reeditate de *Institute for Historical Review*, California 1979).

G.A. Amandruz, *Ubu justicier au premier procès de Nürnberg (Ubu face pe judele la primul proces de la Nürnberg)*, Paris 1949.

Reginald T. Paget, *Manstein. His Campaigns and his Trial (Manstein. Campaniile sale şi procesul său)*, Londra 1951.

Freda Utley, *The High Cost of Vengeance (Preţul ridicat al răzbunării)*, Regnery 1949.

August von Kuieriem, *The Nürnberg Trials (Procesele de la Nürnberg)*, Regnery 1959.

Gerhard Brennecke, *Die Nürnberger Geschichtenstellung (Falsificarea istoriei la Nürnberg)*, Tübingen 1970.

José A. Llorens Borràs, *Crimenes de guerra (Crime de război)*, Barcelona 1973.

La vérité sur l'affaire de Malmédy et sur le colonel SS Jochen Peiper (Adevărul despre afacerea Malmédy şi despre colonelul SS Jochen Peiper), Editions du Baucens, 1976.

Werner Maser, *Nürnberg. A Nation on Trial (Nürnberg. O naţiune la proces)*, New York 1979.

David Irving, *Der Nürnberger Prozess (Procesul de la Nürnberg)*, München 1980.

Dietrich Ziemssen, *The Malmédy Trial (Procesul de la Malmédy)*, Institute for Historical Review, California 1981.

Léon de Poncius, *Le Procés de Nürnberg (Procesul de la Nürnberg)*, în *Top secret*, Chiré-en-Montreuil 1972, p. 91-126.

Pierro Sella, *Ocupazione della Germania e repressione politico-giudiziaria: Norinberga (Ocuparea Germaniei şi represiunea politico-juridică: Nürnberg)*, *L'Occidente contro l'Europa*, Milano 1984, p. 155-184.

(5) Printre lucrările revizioniste cele mai importante despre crimele de război ale aliaţilor reamintim:

Erich Kern, *Verbrechen am deutschen Volk. Dokumente alliierten Grausamkeiten 1939-1949 (Crime împotriva poporului german. Documente ale cruzimilor săvârşite de aliaţi 1939-1949)*, Ed. K. W. Schütz KG, Tipografia Oldendorf, 1964;

Erich Kern & Karl Balzer, *Alliierten Verbrechen am Deutschen (Crime ale aliaţilor împotriva germanilor)*, Editura K. W. Schütz KG, Tipografia Oldendorf, 1980;

Wilhelm Anders, *Verbrechen der Sieger (Crime ale învingătorilor)*, Druffel-Verlag, Leoni am Starnberger See, 1975;

«Crimes de guerre des alliés?» (Crime de război ale aliaţilor?), *„Défense de l'Occident"*, număr special 39-40, 1965;

Alliierten Kriegverbrecher und Verbrechen gegen die Menschlichkeit (Crime de război ale aliaţilor şi crime împotriva umanităţii), Samisdat Publishers Ltd., Toronto, 1977;

J. Bochaca, *Los crimenes de los «buenos» (Crimele «celor buni»)*, Barcelona, 1982;

Rudolf Trenkel, *Polens Kriegsschuld. Der Bromberger Blutsontag (Culpa de război a Poloniei. Duminica sângeroasă de la Bromberg)*, Kritik, aprilie 1981, Nordland-Verlag;

David Irving, *The destruction of Dresden (Distrugerea Dresdei)*, Londra, 1963;

The Crime of Moscow in Vynnytsia (Crima Moscovei din Viniţa), New York, 1951 (reeditată de Institute for Historical Review, California fără dată);

Louis Fitzgribbon, *Katyn*, Institute for Historical Review, California, 1979;

Friedwald Kumpf, *Die Verbrechen am Deutschen (Crimele săvârşite împotriva germnanilor)*, Mannheim, 1954;

Rudolf Aschenauer, *Krieg ohne Grenzen. Der Partisanenkampf gegen Deutschland 1939-1945 (Război fără graniţe. Lupta partizanilor împotriva Germaniei)*, Druffel-Verlag, Leoni am Starberger See, 1982;

(6) Lucrări principale de Paul Rasinier:

Le Mensonge d'Ulysse (minciuna lui Ulise), La Vieille Taupe, 1979;

Ulysse trahi par les siens (Ulise trădat de ai săi), La Vielle Taupe, 1980;

Le Véritable Procès Eichmann ou les vainqueurs incorrigibles (Veritabilul proces Eichmann sau învingătorii incorigibili), La Vielle Taupe, 1983;

La Drame des juifs européens (Drama evreilor europeni), La Vielle Taupe, 1985;

L'Opération «Vicaire». Le rôle de Pie XII devant l'histoire (Operaţiunea «Vicar». Rolul lui Pius al XII-lea în faţa istoriei), La Table Ronde, 1965;

Les Responsables de la seconde guerre mondiale (Responsabilii pentru declanşarea celui de-al doilea război mondial), Nouvelles éditions latines, 1967 (cap. IV: «Chestiunea evreiască»);

(7) Alte scrieri până în 1979:

Heinrich Härtle, *Freispruch für Deutschland. Unsere Soldaten vor dem Nürnberger Tribunal (Achitare pentru Germania. Soldaţii noştri în faţa tribunalului de la Nürnberg)*, Editura K. W. Schütz, Göttingen, 1965;

J.-P. Bermont (Paul Raissinier), *«La verità sul processo di Auschwitz» (Adevărul asupra procesului de la Auschwitz)*, „Quaderni di Ordine Nuovo", Roma, 1965;

Léon de Poncius, *«Six million innocent victims» (Şase milioane de victime inocente)*, în Judaism and the Vatican, Liberty Bell Publications, 1967, p. 178-190;

François Duprat, *«Le Mystère des chambres à gaz» (Misterul camerelor de gazare)*, *Défence de l'Occident*, nr 61, iunie 1967, p. 30-33;

Heinz Roth, *Was hätten wir Väter wissen müssen? (Ce ar fi trebuit să ştim noi părinţii?)*, 1970;

Heinz Roth, *Was geschah nach 1945? (Ce s-a întâmplat după 1945?)*, 1972;

Heinz Roth, *«...der makaberste Betrug aller Zeiten...» (...cea mai macabră înşelătorie a tuturor timpurilor...)*, 1974, (aceste trei lucrări au fost editate pe seama autorului, Odenhauser/Lumda);

Heinz Roth, *Warum werden wir Deutschen belogen ? (De ce suntem noi germanii minţiţi?)*, Imprimeria Rofo+Editura H. F. Kathagen, 1973;

James J. Martin, *Revisionist Viewpoints (Puncte de vedere revisioniste)*, Colorado Springs, 1971;

Erich Kern, *Die Tragödie der Juden. Schicksal zwischen Warheit und Propaganda (Tragedia evreilor. Soartă între adevăr şi propagandă)*, Editura K. W. Schütz KG, Preuss. Oldendorf, 1979;

Udo Walendy, *Europa in Flammen 1939-1945 (Europa în flăcări 1939-1945)*, Verlag für Volkstum und Zeitgeschichtsforschung, Vlotho/Weser 1966, vol. I;

Udo Walendy, *Bild «Dokumente» für Geschichtsschreibung? (Documente fotografice pentru scrierea istoriei?)*, Vlotho/Weser, 1973;

Udo Walendy, *Die Methoden der Umerziehung (Metodele reeducării)*, Historische Tatsachen nr. 2, Vlotho/Weber, 1976;

Wolf Dieter Rothe, *Die Endlösung der Judenfrage (Soluţia finală a problemei evreieşti)*, Frankfurt am Main, 1974;

Richard Harwood, *Der Nürnberger Prozess. Methoden und Bedeutung (Procesul de la Nürnberg. Metode şi semnificaţie)*, Historical Review Press, 1977;

Richard Harwood, *Nuremberg and Other War Crimes Trials (Procesul de la Nürnberg şi alte procese ale unor crime de război)*, Historical Review Press, 1978;

Alexander Serom, *General Psychologus*, Kritik, nr. 42, februarie 1978 (Kritik-Verlag, Mohrkirch);

Horst Mattern, *Jesus, die Bibel und die 6.000.000 Lüge (Iisus, Biblia şi minciuna celor 6 milioane)*, Samisdat Publishers, Toronto, 1979;

Friedrich Schlegel, *Das Unrecht am deutschen Volk (Nedreptatea făcută poporului german)*, W. P. Publications, Liverpool, Virginia de Vest, 1978;

Friedrich Schlegel, *Die Befreiung nach 1945 (Eliberarea de după 1945)*, W. P. Publications, Liverpool, Virginia de Vest, 1978;

Friedrich Schlegel, *Wir werden niemals schweigen (Nu vom tăcea niciodată)*, W. P. Publications, Liverpool, Virginia de Vest, 1978;

Friedrich Schlegel, *Verschwiegene Wahrheiten (Adevăruri care nu se spun)*, Samisdat Publishers, Toronto, fără dată;

W. Stäglich & U. Walendy, *NS-Bewältigung (Înfrângerea Naţional-Socialismului)*, Historical Review Press, 1979;

Thies Christophersen, *Der Auschwitz-Betrug (Înşelătoria Auschwitz)*, Kritik, nr. 27 (Kritik-Verlag, Mohrkirch) fără dată;

J. G. Burg, *Schuld und Schicksal (Vină şi Destin)*, München, 1962;

J. G. Burg, *NS-Verbrechen. Prozesse des schlechten Gewissens (Crimele Naţional-Socialiste. Procese ale unei rele conştiinţe)*, München, 1968;

J. G. Burg, *Das Tagebuch (der Anne Frank) – (Jurnalul Annei Frank)*, München, 1978;

J. G. Burg, *Südenböcke (Ţapi ispăşitori)*, München 1967.

J. G. Burg, *Maidanek in alle Evigkeit? (Maidanek în vecii vecilor?)*, München, 1979;

Wilhelm Stäglich, *Das Institut für Zeitgeschichte – eine Schwindel-firma? (Institutul pentru istorie comtemporană – o firmă de şarlatanii?)*, Kritik, nr. 38 (Kritik-Verlag, Mohrkirch) 1977;

Wilhelm Stäglich, *Die westdeutsche Justiz und die sogenannten NS-Gewaltverbrechen (Justiţia vest-germană şi aşa zisele fapte criminale ale Naţional-Socialismului)* – (Kritik-Verlag, Mohrkirch), 1978;

Heirich Härtle, *Was Holocaust verschweigt (Ce trece sub tăcere holocaustul)*, Leoni am Starnberger See, 1979.

Un anumit mod de a scrie istoria

– opţiuni şi consecinţe –

Între lucrările pe teme istorice apărute la noi în vremea din urmă se află şi „Gramatica civilizaţiilor" a lui Fernand Braudel (publicată la Editura Meridiane), carte apărută pentru prima oară la începutul anilor '60 în Franţa şi gândită ca un manual de istoria civilizaţiilor pentru anii terminali de liceu. Drept urmare, nivelul de analiză istorică este relativ superficial, tonul pedagogic – încât nu am fi avut motive să ne referim în mod special la această lucrare, dacă ea nu ar fi mărturisit, în legătură cu aspecte ce ne privesc, *un anumit tip de mentalitate*. E vorba despre imaginea asupra Europei de sud-est şi asupra Rusiei pe care o propune autorul, considerat a fi unul dintre cei mai importanţi istorici francezi ai acestui secol.

Ei bine, *Europa de sud-est lipseşte complet* din această istorie a civilizaţiilor (nici măcar în raport cu invazia musulmană nu este amintită decât contraponderea realizată de Rusia în secolele al XVIII-lea – al XIX-lea). Imperiul bizantin şi religia creştin-ortodoxă sunt expediate în câteva fraze în care bizantinii sunt dojeniţi pentru a fi refuzat uniunea cu Biserica catolică. Creştinismul înseamnă exclusiv catolicism şi Europa creştină este cea de sub autoritatea Vaticanului.

Cât despre *„cealaltă Europă"*, cum numeşte Braudel Rusia, devenită apoi URSS, aceasta e, evident, lăudată pentru a fi căutat, în istoria sa, să se *sincronizeze* cu Occidentul prin conducătorii ca Petru cel Mare etc.

Până aici, în fond, nimic nefiresc pentru un autor occidental oricât de important. Căci Occidentul nu doreşte să-şi amintească din istoria întregii Europe decât ceea ce-l confirmă şi e firesc că, pentru a deveni consacrat în studiul istoriei (al ştiinţelor sociale, în general), opera unui autor sau altul trebuie să se subsumeze acestei poziţii.

Mult mai interesantă şi mai importantă e perspectiva asupra URSS: întrebarea de la care se pleacă este dacă *„socialismul a fost sau nu condiţia acestui succes rapid?"*, în speţă în problema industrializării, acestă *„reuşită spectaculoasă"* fiind *„speranţa ţărilor subdezvoltate de astăzi"* (vol. II, p. 229). Urmează o trecere în revistă a istoriei marxismului de la Marx la Lenin (fără a fi pusă nici o clipă în discuţie valabilitatea tezelor marxiste!), un portret mai mult decât laudativ făcut lui Lenin (vol. II, p. 255), iar afirmaţia că, după luarea puterii de către bolşevici, *„partidul devine o maşină de război autonomă"* este imediat moderată prin menţionarea numeroaselor *„dovezi că această atitudine tactică a fost impusă de condiţiile particulare ale Rusiei"* (vol. II, p. 257)!!! Concluzia va fi cu adevărat încununarea operei: *„Acum* (la începutul deceniului 7 – n. n.) *poate că, pentru prima oară, (URSS) este liberă să-şi aleagă revoluţia sa, sau calea sa, pe plan intern cel puţin, căci importanţa ei excepţională în politica mondială, rolul ei de lider al naţiunilor socialiste îi impun de acum înainte constrângeri de alt ordin, externe"* (vol. II, p. 260).

Este opinia unui autor considerat *nemarxist* – şi prin asta semnificativ – în Franţa acelei epoci! Dar Franţa culturală nemarxistă nu era, în nici un caz, *antimarxistă*. La acea epocă, întreg Occidentul avea o poziţie înţelegătoare faţă de marxism, de comunism şi de URSS şi tindea să se ruşineze de fostele sale „excese naţionaliste".

Elevii din ultimii ani de liceu din perioada apariţiei manualului braudelian sunt cei care formulează astăzi liniile principale ale politicii europene...

O altă traducere a unui manual de istorie occidental, pentru uzul studenţilor de nivel A (adică de pregătire superioară) de data aceasta, a oferit publicului românesc Editura ALL, prin colecţia „Acces la istorie": volumul „Stalin şi Hrusciov. URSS, 1924-1964" de Michael Lynch, apărut iniţial în Anglia în 1991. E o distanţă de aproape treizeci de ani – o generaţie – faţă de „Gramatica civilizaţiilor". Istoricul britanic e mai puţin cunoscut. Atitudinea sa faţă de URSS şi faţă de cei doi lideri sovietici la care se referă nu diferă însă prea mult de cea a lui Fernand Braudel. Editura are pretenţia că *„umple un gol de documentare"* prin colecţia sa cu nume pretenţios, însă maniera de a pune problemele din această carte seamănă teribil cu una bine cunoscută nouă *de dinainte de 1989*. Iată un exemplu: *„Cum ar fi putut un sistem cu adevărat marxist să permită asemenea abuzuri? Această întrebare de bază a ridicat o serie de îndoieli cu privire la dezvoltarea comunismului sovietic de după Lenin, dintre care cele mai insistente erau dacă Stalin a desăvârşit sau a trădat revoluţia începută de Lenin în 1917. Controversa era de importanţă majoră. Dacă revolta bolşevică din 1917 a fost cu adevărat prima revoluţie proletară şi dacă Lenin a fost fondatorul primului stat marxist, atunci cum trebuie să fie judecat Stalin? A desăvârşit el munca lui Lenin sau a distrus-o? Era stalinismul o extensie logică a sistemului pe care îl instaurase Lenin sau o pervertire a acestuia? Politica de destalinizare pe care a introdus-o Hrusciov în deceniul cinci n-a făcut decât să umbrească reputaţia lui Stalin sau a introdus schimbări reale în sistemul sovietic?"* (p. 15). Regăsim chiar amendamentul lui Braudel cu privire la „condiţiile" ce i-ar fi determinat pe bolşevici să acţioneze ca atare: *„...pe parcursul celei mai întinse părţi a perioadei dintre 1917-1924 ei s-au găsit în situaţia de a lupta pentru simpla supravieţuire. În consecinţă, bolşevicii au început să se comporte tot mai autoritar"* (p. 15). Ţăranii supuşi colectivizării forţate şi rezistenţa dramatică a acestora sunt privite ca provenind din neînţelegerea *„logicii economice"* a regimului stalinist (p. 49)!

Sunt prezentate, e drept, dimensiunile exterminărilor fizice în URSS-ul stalinist, totalul fiind mai cumplit decât orice alt genocid din istorie: aproape *treizeci de milioane de oameni ucişi*. Dar explicaţia pe care autorul o propune e cel puţin puerilă: *„...există dovezi exterioare care sugerează că atitudinea lui Stalin era atât de dezechilibrată încât să ridice îndoieli asupra sănătăţii sale mentale"* (p. 85). Se acceptă chiar ideea monstruoasă că *mulţi* (?!) dintre cei arestaţi, mai ales cei din „vechea gardă" a bolşevicilor, au acceptat moartea în virtutea principiului că *„viaţa în afara partidului nu are sens"* (p. 85).

Concluzia autorului cu privire la metodele staliniste este că acestea reprezintă *„subiecte controversate"* şi, prezentând diferite puncte de vedere (pro şi contra), le acordă credit egal, refuzând să se pronunţe pentru vreunul dintre ele.

Este acesta modul în care studenţii occidentali de astăzi au „acces la istorie"? Dacă da, înseamnă că nici de la generaţia următoare de politicieni şi administratori ai problemelor majore din Europa de vest nu trebuie să ne aşteptăm la prea mult. Occidentul a fost, în ultima vreme, silit să ia cunoştinţă de realităţi de după „cortina de fier" ce i-au fost profund dezagreabile. A fost obligat să le afle, să le admită, dar nimic nu dovedeşte că le-a înţeles adevăratul sens ori că e dispus să ţină cont de ele. Dimpotrivă: se complace în interpretarea pe principii exclusiv economice a întregului context, incapabil să priceapă că în această zonă s-a desfăşurat – şi nu s-a încheiat încă! – o luptă cumplită între imperiul comunist şi naţiuni. Imperiul caută acum să-şi schimbe înfăţişarea, renunţând la ideologia comunistă şi la fostul nume, dar nu şi la vechile proiecte expansionare.

La acest sfârşit de secol, Occidentul visează la „unitate", la utopice „proiecte globalizatoare" de tip Maastricht şi pare dispus să meargă pe cartea Rusiei şi a tendinţelor imperiale ale acesteia, fără să fi învăţat prea multe din modul în care s-a destrămat imperiul sovietic.

Fără să fi înţeles că – nu doar în „cealaltă Europă" şi nici chiar numai în Europa în ansamblu – e din nou timpul naţiunilor, al religiilor. Omenirea, obosită de experimente raţionaliste şi internaţionaliste, îşi regăseşte tradiţiile, se întoarce către „primordialităţi", către vechile repere stabile pe care le redescoperă drept singurele pe care se poate bizui: comunităţile naţionale şi religia. Europa va trebui să le regăsească la rândul ei – să redevină o Europă *creştină*, a *naţiunilor* – înainte ca o bună parte din restul omenirii să sfârşească prin a considera că nu mai are nevoie de Europa...

Luana BRAIA

„Vreau să mă răzbun eu însumi pe Cel ce stăpâneşte sus..."
„Ideea despre Dumnezeu este nota fundamentală a unei civilizaţii pervertite; aceasta trebuie distrusă." **(Karl Marx)**

„Marx şi Satan", cartea pastorului Richard Wurmbrand, tradusă anul trecut în limba română, dezvăluie cititorului o faţetă prea mult neglijată şi ascunsă a părintelui comunismului mondial: *satanismul*. Cercetând poeziile, corespondenţa, relatările biografice ale lui Karl Marx, autorul probează cu date irefutabile osmoza perfectă a ideologiei comuniste cu însăşi „ideologia" duşmanului lui Dumnezeu, Satan. Comentariile sunt de prisos, suficiente se dovedesc versetele marxiste, veritabilă tâlmăcire în versuri a „Manifestului comunist". Iată numai câteva mostre din gândirea umanist-revoluţionară a lui Karl Marx (Mordenchai):

„Astfel, un Dumnezeu mi-a smuls totul,
În blestemul şi tortura destinului.
Toate lumile Lui s-au dus fără întoarcere!
Nimic altceva nu mi-a mai rămas decât răzbunarea.
Îmi voi clădi tronul în înaltul cerului,
Vârful lui va fi rece şi înspăimântător,
Groaza superstiţioasă - îi va fi fortăreaţă.
Agonia cea mai neagră - îi va fi căpătâi.
Cel ce-l va privi cu un ochi sănătos,
Se va întoarce palid ca moartea şi mut,
Cuprins de morbul morţii oarbe şi îngheţate,
Fie ca fericirea lui să-i pregătească moartea."

„Atunci voi fi în stare să merg triumfător,
Ca un zeu, printre ruinele împărăţiilor.
Fiecare din cuvintele mele este foc şi acţiune.
Pieptul meu este la fel ca cel al Creatorului..."

„Aburi infernali se ridică şi umplu creierul,
Până când înebunesc şi inima mi se schimbă cu desăvârşire.
Vezi această sabie?
Prinţul întunericului
Mi-a vândut-o.
Pentru mine el este cel care măsoară timpul şi dă semnalul,
Cu tot mai multă îndrăzneală interpretez dansul morţii."

„Cu dispreţ îmi voi arunca mănuşa
Drept în faţa lumii,
Ca să văd prăbuşirea acestui uriaş pitic,
A cărui cădere nu-mi va înăbuşi înflăcărarea.
Apoi voi pribegi asemenea unui Dumnezeu biruitor
Printre ruinele lumii
Şi, dând cuvintelor mele o forţă activă,
Mă voi simţi deopotrivă cu Creatorul."

„Nu puteţi sluji şi lui Dumnezeu şi lui Mamona", a spus Mântuitorul. Cei care astăzi sunt amăgiţi de comunism (socialism etc.), trebuie să aleagă.

Silviu RAREŞ

Mulţumim
tuturor prietenilor noştri care au trimis donaţii pentru susţinerea revistei „Mişcarea". Sprijinul Dumneavoastră este esenţial pentru apariţia revistei.

Fiecare donator va primi în scris confirmare de primire din partea Direcţiei Administrativ-Economice a MPR.

Să sprijinim „Mişcarea"!

Revista "Mişcarea" poate fi sprijinită prin:
- contractarea cât mai multor abonamente;
- donaţii de sume băneşti;
- donaţii de materiale necesare activităţilor redacţionale;
- răspândirea şi difuzarea publicaţiei.

Donaţiile în obiecte
constând în materiale de birou, aparatură tehnică şi electronică (computere, fax, xerox, reportofoane, aparatură audio şi video, accesorii etc.) precum şi orice alte materiale care pot fi utilizate în activitatea redacţională se trimit prin colet poştal (sau prin intermediar) pe adresa:

Mişcarea Pentru România
Direcţia Administrativ Economică
Str. Scărlătescu nr. 14, sector 1
Bucureşti, cod 78158

Publicaţia „Mişcarea" este editată de **Mişcarea Pentru România**, formaţiune politică înregistrată la Tribunalul Municipiului Bucureşti, prin Decizia civilă nr. 33/23.12.1991, dosar nr. 31/P/1991.
Direcţia publicaţiei „Mişcarea" este asigurată de Departamentul Relaţii Publice al MPR.
Redactor Şef: Dan DUNGACIU

Tehnoredactare computerizată:
SOCIETATEA CULTURALĂ „LAMURA"
Tehnoredactor: Nicoleta NEAGU

Adresa redacţiei:
Str. Scărlătescu nr.14, Sector 1, Bucureşti Cod 78.158
Tel.: 659.45.72.
Fax: 312.41.15.
Relaţii cu publicul:
miercuri şi vineri
orele 16.00–20.00

Sumele băneşti destinate revistei „Mişcarea" se trimit prin **mandat poştal** (sau virament) într-unul din conturile noastre bancare deschise la
Banca Română pentru Dezvoltare – Bucureşti „Unirea" (BRD–Unirea)
pe numele:
„Mişcarea Pentru România"
Cont nr. 40.729.96.133.178. (pentru Lei)
Cont nr. 15.207.96.133.178 (pt. $ şi DM)
Nu uitaţi să precizaţi destinaţia sumelor expediate („Abonament", „Donaţie" etc.).

A B O N A M E N T E

Persoane domiciliate în România
Un an (24 apariţii ale revistei): 10.000 lei
6 luni (12 apariţii): 6.000 lei
Veteranii de război, foştii deţinuţi anticomunişti, pensionarii, studenţii şi elevii beneficiază, la cerere, de o reducere de **50%**. În aceste situaţii este necesară prezentarea unui document justificativ (adeverinţă, talon pensie etc.)

Persoane juridice române
(Instituţii, organizaţii)
Un an: 25.000 lei
Instituţiile creştine ortodoxe şi bibliotecile publice: **10.000 lei pe an.**

Abonamente pentru străinătate
Un an: 50 $ sau 80 DM

Abonamentele contractate rămân valabile indiferent de fluctuaţia preţurilor. În caz de întârziere a apariţiilor, abonamentele se prelungesc automat.

Expediaţi banii pentru abonament prin **mandat poştal** (sau prin virament) într-unul din **conturile noastre bancare** specificate în caseta alăturată. Vă rugăm să completaţi cât mai clar **adresa** la care doriţi să primiţi revista.

Responsabilitatea pentru conţinutul textelor publicate aparţine exclusiv semnatarilor. Punctele de vedere susţinute în paginile revistei „Mişcarea" nu pot fi atribuite organizaţiei Mişcarea Pentru România. MPR îşi asumă responsabilitatea numai pentru documentele sau comunicatele publicate de către reprezentaţii săi autorizaţi sub semnătură oficială (cu precizarea funcţiei deţinute în cadrul MPR).

Preluarea sau reproducerea unor articole (integral sau fragmente) apărute în paginile revistei „Mişcarea" nu este permisă decât cu acordul scris al Redacţiei.

Anul IV Nr. 6 (46)
16-31 Martie 1995
● MIŞCAREA

„Noi am fost întotdeauna o cultură luptătoare" (II)

- convorbire cu dl Mihail Diaconescu -

Reporter: *Până în acest secol, nu au existat, în calendarul bisericesc, Sfinţi români, ceea ce-l făcea, de pildă, pe un Cioran să extrapoleze acest fapt spunând că noi nu am avea Sfinţi. Teologii şi oamenii Bisericii vorbesc, cu mai multă înţelepciune, despre „cuminţenia Bisericii", care a aşteptat momentul cel mai potrivit pentru canonizarea celor care, în conştiinţa şi sufletul poporului binecredincios, au fost valorizaţi ca atare. În speţă, aceste momente au fost anii 1952 şi 1992. Faptul mi se pare extrem de semnificativ, căci vorbeşte despre suportul extrem de preţios pe care Biserica l-a oferit poporului în clipe de mare încordare sufletească. D-voastră v-aţi aplecat îndelung asupra Sfinţilor români canonizaţi în 1992, de aceea vă rog să ne împărtăşiţi convingerile D-voastră în legătură cu aceasta.*

Mihail Diaconescu: Nu e singurul caz în care Cioran vorbeşte dezinvolt despre ceea ce nu ştie. El nu este un cugetător, oricâte „cugetări" – *„aveux et anathèmes"* – ar mai publica. Este însă un fantezist, notabil uneori. Este o persoană neserioasă, care mimează gravitatea şi căreia îi plac paradoxurile. Este ceea ce francezii înţeleg prin cuvântul *fumist.* Faptul că Cioran are succes în Franţa poate fi explicat prin viziunea negativistă, sceptică şi catastrofică, pe care, de mai bine de un secol, asumându-şi rolul unor noi Cassandre, le cultivă cugetători occidentali atât de diferiţi precum Nietzsche, Oswald Spengler, Miguel de Unamuno şi mulţi alţii, preocupaţi de declinul spiritual al Occidentului. Ei au preparat bine terenul unde cad acum paradoxurile lui Cioran. Vreau să spun că fumistul Cioran, rupt de Ortodoxia neamului său, nu este cel mai îndreptăţit să vorbească despre Sfinţii români.

De fapt, Biserica noastră a procedat înţelept canonizând Sfinţi în 1952, în plină teroare în România a Kominternului, şi apoi, în 1992, pe fundalul unei derute generale de mari proporţii, când aceiaşi inamici a tot ceea ce este naţional, tradiţional, istoric şi, îndeosebi, creştin-ortodox s-au lansat în noi atacuri la adresa Bisericii noastre strămoşeşti, îndeosebi a preoţilor şi ierarhilor ei, din noi perspective şi cu alte mijloace, cu o nouă logistică. Înaintea canonizării oficiale …emne, iniţiativa pentru aşezarea eroilor credinţei creştine în rândul Sfinţilor a avut-o întotdeauna poporul dreptcredincios. În cadrul Bisericii, îndeosebi în etapele mai vechi ale istoriei sale, ierarhia şi, în general, conducătorii spirituali n-au avut niciodată iniţiativa canonizării. Poporul i-a identificat pe adevăraţii Sfinţi. Poporul a înţeles faptul că sfinţenia ca normă şi ideal al vieţii creştine, ca jertfă interioară şi consacrare personală, ca participare la trupul îndumnezeit al lui Hristos, ca libertate fără de patimi şi act profetic şi eshatologic, a fost realizată de unii dreptcredincioşi. Biserica nu a impus niciodată cultul unui Sfânt. Ea l-a constatat însă, şi l-a însuşit, l-a explicat şi l-a legalizat, definindu-l mai precis. De aceea nu există în istoria şi practica Bisericii Ortodoxe nici un caz în care vreun sinod să fi încercat a institui şi impune cultul vreunui Sfânt, neimpus în prelabil în conştiinţa generală prin evlavia profundă şi statornică a poporului dreptcredincios. Evlavia populară a dus la venerarea Sfinţilor şi la crearea unui cult general neoficial. E adevărat însă, că poporul dreptcredincios a făcut totdeauna aceasta cu ştiinţa, asentimentul şi colaborarea preoţilor şi episcopilor. Autoritatea ierarhică a dat veneraţiei populare o directivă conformă cu învăţătura Bisericii noastre, cu exigenţele ei morale şi dogmatice.

Rep.: *Ştiu că l-aţi cunoscut pe părintele Stăniloae, şi, după cum aţi scris undeva, acest fapt v-a marcat foarte puternic. Vorbiţi-ne, vă rog, despre această extraordinară experienţă.*

M. D.: L-am cunoscut pe Părintele Stăniloae în etape. Mai întâi – ca teolog, prin cărţile sale, aflate în biblioteca tatălui meu, acasă, la Vultureşti în Muscel. Sunt cărţi care au marcat profund şi definitiv evoluţia mea ca om şi scriitor. Pe timpul regimului comunist am vorbit în public, unde am putut şi de câte ori am putut, inclusiv studenţilor mei, la cursuri şi seminarii, despre personalitatea marelui teolog Stăniloae. L-am amintit, cu profund respect, şi într-un interviu care mi-a fost solicitat şi a scăpat cu bine de cenzură. Atitudinea mea era cunoscută de Părintele profesor Stăniloae. La rândul său, el mi-a citit o parte din cărţi. Una dintre ele, respectiv „Sacrificiul", a câştigat adeziunea sa totală. Despre această adeziune am aflat însă abia în septembrie 1989, când un prieten monah, preacuviosul Cristofor Dancu, care mi-a comentat proza în revistele teologice, m-a dus acasă la Părintele Stăniloae. Comuniunea şi comunicarea noastră sufletească s-a produs imediat şi profund. Deşi în 1989 nu mai eram tânăr, am avut în faţa Părintelui Stăniloae o stare de sfială. A fost, într-adevăr, o experienţă sufletească şi de conştiinţă extraordinară. Înţelepciunea, tactul şi bunătatea, mai ales bunătatea, Părintelui Stăniloae, au risipit însă repede sfiala mea. Ulterior, l-am mai vizitat şi în alte ocazii, până în preajma morţii sale. Dialogurile noastre au marcat profund şi definitiv sufletul meu. Recent am încheiat o nouă carte. Am intitulat-o „Prelegeri de estetica Ortodoxiei". Îndemnurile şi sugestiile Părintelui Stăniloae sunt prezente în structura şi orientarea unora din capitolele acestei cărţi. Experienţa întâlnirilor cu Părintele Stăniloae a avut pentru mine un sens practic, activ.

Rep.: *În ce-i priveşte pe specialiştii de valoare din domenii precum istoria sau sociologia, să spunem, din cercetările pe care le desfăşoară, din lucrările pe care le elaborează, se poate întrezări, îndeobşte, o direcţie pe care aceştia înţeleg să se înscrie şi un program al operei subiacent acestei direcţii. Este acest lucru posibil şi în literatură? Vreau să spun, dincolo de o unitate tematică a operei unui scriitor – romanul istoric ori tema satului şi a ţărănimii sau a oraşului etc. – se poate vorbi despre un program al operei literare şi ce ar însemna acest lucru?*

M. D.: Eu scriu, într-adevăr, o literatură cu program. Indiferent că răspund la interviuri, cum este acesta al nostru, că scriu romane, eseuri, studii, comunicări sau articole, eu urmăresc o unitate în varietate a tot ceea ce întreprind. Am arătat adeseori că organizarea scrisului, a construcţiei epice la nivelul fiecărui roman în parte şi al ansamblului din care ele fac parte – respectiv al fenomenologiei narative a spiritului românesc la care aspir – se realizează în funcţie de unele idei directoare, de un anumit program urmărit consecvent.

Ideile directoare sunt încorporate în teme, subiecte, personaje, descrieri şi, îndeosebi, în simboluri strâns legate de anumite opţiuni estetice. Ele constituie laolaltă un cadru de afirmare a disponibilităţilor mele de autor, concretizate într-o situare deliberativă concretă şi într-un impuls al creaţiei. Progresul exprimă intenţionalitatea care mă domină. El dă sens efortului epic, tuturor aspiraţiilor mele de romancier.

Deosebit de limpede mi se pare şi faptul că ideea de literatură cu program, ca de altfel şi diversele ipostaze ale documentării, selectării, organizării şi ierarhizării datelor obţinute în legătură cu o anumită temă istorică, demonstrează relaţia indestructibilă dintre aspiraţia creatoare şi starea sufletească în care scrisul devine un fapt. Constituirea intenţionalităţii epice nu este posibilă fără o anumită înţelegere, fără o perspectivă cuprinzătoare şi unitară a propriei situări artistice. Numai după ce devine clară, intenţia se realizează ca o relaţie activă a spiritului cu obiectivul artistic urmărit. O astfel de relaţie implică însă ideea de cadru al afirmării, de strategie a demersului epic, de efort auctorial coerent şi stăruitor, mereu reluat, de voinţă luminată de un anumit ţel, altfel spus – de program literar.

Ideea de literatură cu program implicând o mobilizare spirituală activă de lungă durată nu este incompatibilă cu marea varietate a impulsurilor pasagere care ne asaltează în mod curent, cu reacţiile involuntare şi imprevizibile, adeseori imposibil de controlat, neintegrate într-o angajare intenţională fermă. Din contră – apărute în procesul de plăsmuire a textului, toate aceste impulsuri dau actului artistic nuanţe, forme şi sensuri neaşteptate, o forţă proiectivă aparte, în deplin acord cu ţelurile de perspectivă ale creaţiei.

Am arătat de asemenea, că programul meu literar s-a constituit treptat şi s-a nuanţat în funcţie de romanele pe care le-am scris. Infinita dramă a relaţiilor umane capătă în epoci diferite, în funcţie de realităţi istorice diferite, de mentalităţi şi de aspiraţii spirituale diferite, încorporări ale căror semnificaţii luminează din plin aspecte esenţiale ale evoluţiei lumii întregi şi ale naturii omului ca om.

Rep.: *Credeţi că momentul actual, în cultura română, mai este favorabil marilor proiecte? Mă gândesc nu numai la perioada interbelică, pe care cred că o putem defini ca fiind prin excelenţă a marilor proiecte culturale, dar şi la cea de după război, a anilor '60- 70- 80, în care s-au desfăşurat, de asemenea, proiecte de anvergură şi „bătălii" recuperatorii de mare substanţă în cultura română – chiar dacă ele sunt rău cunoscute astăzi şi se încearcă, uneori, chiar deformarea dimensiunilor şi sensului lor real. Şi în legătură cu aceasta, care ar trebui să fie, după D-voastră, opţiunea intelectualului român în momentul actual: pentru desăvârşirea operei sau pentru implicarea constantă în chestiunile stringente ale destinului culturii şi ţării?*

M.D.: E o problemă de vocaţie. Cred că fiecare intelectual optează în funcţie de ceea ce crede că este mai necesar, că poate înfăptui mai bine. Ideal ar fi să răspundă la fel de bine ambelor chemări. Important este ca intelectualul să servească şi să înmulţească, fiecare după puterile sale, valorile noastre specifice şi reprezentative. Să nu iasă din albia firească a evoluţiei noastre spirituale, structurate şi orientate de valorile creştine, tradiţionale şi naţionale. Să nu devină o unealtă, un *„homo pro instrumente"* al celor care urăsc tocmai aceste valori. Cine iese din sfera de cuprindere a acestor valori e un om pierdut, oricâte avantaje ar avea. Noi am fost totdeauna şi rămânem în continuare o cultură luptătoare. Cei ce părăsesc lupta şi pactizează cu diavolul comit o crimă imprescriptibilă.

Rep.: *Ieşită din experienţa traumatizantă a comunismului şi ameninţată de tot soiul de „internaţionalisme" şi „universalisme" ce vin cu tentaţia avantajului material, dar au drept consecinţă o cumplită secătuire sufletească, România se află neîndoielnic într-o clipă de cumpănă a istoriei sale. Noua generaţie caută să-şi înscrie astăzi demersul pe coordonatele credinţei creştin-ortodoxe şi naţionalismului, în acord cu învăţătura primită de la toţi marii înaintaşi ai neamului. Dacă va reuşi acest lucru, va avea, probabil, şansa de a se manifesta creator, de a răzbate dincolo de acest trist haos în care societatea de azi pare să se cufunde. Ce credeţi despre această întemeiere, în general despre resorturile naţionalismului şi ale ortodoxiei – căzute, spun unii, în desuetudine, în România sfârşitului de secol XX?*

M.D.: Naţionalismul, Ortodoxia şi tradiţionalismul, altfel spus – valorile noastre specifice, orientează mai departe tot ceea ce întreprindem. Opţiunile noastre nu sunt conjuncturale, ci existenţiale. Europa unită va fi o realitate doar în măsura în care va reuşi să păstreze, să armonizeze şi să afirme valorile naţionale şi creştine. Dacă nu, Europa va exploda mai rău decât toate imperialismele şi internaţionalismele care s-au schimbat până acum pe bătrânul nostru continent. Europa încearcă acum să realizeze un spor de armonie la scara întregului continent. Este un fapt pozitiv. Suntem datori să lucrăm, fiecare după puterile noastre, pentru această armonie. O armonie reală poate fi realizată însă numai prin raportare la valorile creştine, specifice continentului nostru, la Dumnezeu Creatorul şi Proniatorul. Armonia este indestructibil legată de raţional, de frumuseţe şi, fapt deosebit de important, de bine. În armonie, teologicul, spiritualul, raţionalul, filozoficul, esteticul, eticul, individualul, socialul, naţionalul şi cosmicul se întrepătrund. Europa, mai mult decât alte părţi ale lumii, a trăit în acest secol tragedia încercărilor mereu repetate de distrugere sistematică, sângeroasă a tot ceea ce este valoare religioasă creştină, tradiţională, naţională şi specific locală. Imperialismele şi internaţionalismele care au călcat în picioare valorile creştine s-au succedat fără întrerupere. Europa este definitiv marcată de războiul spiritual care i-a fost declarat de forţele răului, ale ateismului militant, agresiv, terorist. Ateismul asociat cu bolşevismul, cu teoria anticreştină a urii de clasă şi a luptei de clasă şi cu pretenţiile mondialiste ale Kominternului, a produs crime nenumărate şi cele mai mari dezastre din istoria umanităţii. Descoperirea proporţiilor înfricoşătoare ale holocaustului comunist este abia la începuturile sale. Noi suntem români şi europeni. Naţionalismul este sentimentul şi conştiinţa demnităţii şi solidarităţii naţionale. Europenismul este sentimentul firesc şi conştiinţa solidarităţii la scara întregului continent. El îşi are începuturile în acţiunea de convertire la creştinism a diverselor neamuri de pe continentul nostru şi, mai ales, în principiile ecumenice promovate teoretic şi practic îndeosebi de Sfinţii Părinţi, care erau convinşi că *oecumene* (pământul locuit) constituie o realitate unitară în varietate. Avem nevoie de armonie la scara întregului continent. Vorbind de armonie nu uităm însă că cele mai importante noţiuni sunt utilizate uneori în mod ambiguu, falsificate cu bună ştiinţă. Asistăm la situaţii când în numele armoniei se încearcă dictatul sadic al celor puternici asupra celor slabi, o ordine a dominaţiei şi aservirii necondiţionate. Se vorbeşte adeseori de colaborare şi prin ea se înţelege supunere, ocupaţie economică sau chiar militară, agresiune culturală insidioasă sau brutală. Toleranţa este prefăcută în relativism axiologic şi chiar în neantizare a valorilor. Se vorbeşte de unitate la scară continentală şi se încearcă, de fapt, pulverizarea statelor naţionale prin regionalizare, fărâmiţare şi o divizare şi mai puternică. În numele armoniei în care credem cu toată puterea sufletului nostru suntem datori să veghem neobosiţi ca noţiunile şi ideile care ne semnifică să nu fie golite de conţinut, falsificate, utilizate în mod cinic. Armonia se realizează doar dacă se bazează pe respectarea identităţii. Identitatea concretă sau abstractă se înfăpuieşte ca lucrare pentru că în identitate sunt active energiile divine increate. Persoana umană, vocaţia sa, lucrările mâinilor şi minţii sale, neamul său şi limba sa, virtuţile şi aspiraţiile sale, locul său, puterile spirituale tutelare ale fiecărui ţinut, *mirabilis spiritus loci*, ţara sa, statul naţional, lumea văzută şi lumea duhurilor nevăzute, nimic nu există în afara identităţii. Principiul identităţii fereşte lumea de teroarea răului, de lipsa de comunicare şi comuniune în dragoste, de dizolvarea noastră în haos, indistinct şi neant.

Principiul identităţii e sacru. Aşa cum sacră e ordinea bună din care decurg pe orizontală – persoana şi drepturile sale, familia, statul naţional, colaborarea internaţională, etica relaţiilor internaţionale, viziunea globală asupra umanităţii, religia, morala, ştiinţa, filosofia, arta, diaconia creştină, convingerea că aparţinem unui neam şi totodată aceleiaşi lumi unitare în varietate.

Considerate într-o astfel de perspectivă, naţionalismul, tradiţionalismul şi valorile ortodoxiei, departe de a fi căzut în desuetudine, sunt, acum, la finele secolului al XX-lea, mai revelatoare, mai benefice şi mai active ca oricând.

A consemnat Sandra CRISTEA